

Monika Novaković
Muzikološki institut SANU u Beogradu
Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Srbija

UDC 78.071.1 Kostić V.
DOI 10.5937/ZbAkU2311238N
Stručni rad

Primenjena muzika Vojislava Vokija Kostića u pozorištu: preliminarni uvidi uz analitički osvrt na muziku za predstavu *Marija Stjuart*¹

Apstrakt: Imajući u vidu upadljiv nedostatak članaka i studija o radu i stvaralaštvu Vojislava Vokija Kostića, kao ličnosti koja je načinila važan doprinos primenjenoj muzici (naročito onoj u pozorištu), ovaj rad je motivisan namerom da se predstavi Kostićev opus i sagledaju osnovni postulati kojima se vodio u pisanju primenjene muzike za pozorište. Preliminarni zaključci iznešeni u ovom radu, izvedeni su na osnovu gledalačkog iskustva predstava posredstvom arhivskih video zapisa (*Kosančićev venac 7, Marija se bori s anđelima, Madam San Žen, Garderober, Marija Stjuart, Bekstvo, Kneginja od Foli Beržera, Valjevska bolnica, Sabirni centar, Očevi i oci, Ruženje naroda u dva dela*), te dostupne primarne i sekundarne građe (kompozitorova autobiografija, intervjui, diskografska izdanja i drugo). Stoga je ovaj uvid u kompozitorovo stvaralaštvo za pozorište zacrtan kao korak u smeru daljeg, obimnijeg istraživanja koje stvaralaštvo Kostića zavređuje. Sa druge strane, dato je kratko zapažanje o izazovima istraživanja primenjene muzike u pozorištu, te u ovom konkretnom slučaju, prilaska Kostićevoj muzici u pogledu (nedostatka) arhivske građe i kontakata sa potencijalnim naslednicima njegove zaostavštine. U svrhu kraćeg analitičkog osvrta na Kostićevu muziku za predstavu *Marija Stjuart*, Šilerov dramski tekst ukratko je predstavljen radi razumevanja inscenacije ovog dela i razumevanja Kostićeve muzike u pomenutoj inscenaciji.

Ključne reči: Vojislav Voki Kostić, primenjena muzika, pozorište, *Marija Stjuart*, Atelje 212

---

¹ Ova studija rezultat je istraživanja u okviru NIO Muzikološki institut SANU, koji finansira Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije (br. 200176). Studija je 'produžena ruka' mog tekućeg istraživanja u svrhu izrade doktorske disertacije *Primenjena muzika u beogradskim pozorištima na prelasku iz 20. u 21. vek* na Fakultetu muzičke umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu (pod mentorstvom dr Biljane Leković i komentorstvom dr Sanele Nikolić).

Kada se govori o Vojislavu Vokiju Kostiću (1931–2010), prva asocijacija bila bi muzika za kulturnu televizijsku seriju *Bolji život* ili pak, muzika za film *Ko to tamo peva*², dok njegova primenjena muzika za pozorište, naizgled, ne pobuđuje asocijacije. Istovremeno, uočljiva je mala zastupljenost muzikoloških radova o životu i stvaralaštvu ovog kompozitora, zbog čega je ovaj rad proistekao upravo iz namere da se ukaže na primenjenu muziku Vojislava Vokija Kostića u pozorištu. Namera je da se takođe sagleda kompozitorov opus, u ovom domenu, njegovi stavovi o radu i prirodi rada u pozorištu i, naposljetku, načini analitički osvrt na jednu studiju slučaja – predstavu *Marija Stjuart* Ateljea 212.

Izazovi istraživanja Kostićevog stvaralaštva.

Činjenica da kompozitor nema registrovanih naslednika (Novaković, SOKOJ, 5. 4. 2022) te da je pristup njegovoj zaostavštini nemoguć, neminovno iziskuje oslonac na Kostićevu autobiografiju uz obaveznu dopunu drugom dragocenom građom³ poput kompakt diskova (Novaković, 2022) koje je kompozitor sam uredio (Kostić, 1999). Njihov sadržaj predstavlja retrospektivu ili svojevrsnu ličnu *best of* selekciju do tada urađenog (Novaković, 2022: 132). Isto tako, važna su i svedočanstva njegovih savremenika, te intervjui koje je Kostić davao za štampu (Pašić 20. 1. 1997: 10) ali i televizijske emisije (poput intervjua za televizijsku emisiju *TV lica kao sav normalan svet*⁴ u produkciji Radio Televizije Srbije). Autopoetički iskazi, kao i angažman kompozitora da sistematizuje, klasifikuje i uredi svoju zaostavštinu od nemerljivog su značaja ne samo kao dokument njegovog rada i stvaralačkog *Vjeruju*, već i kao istovremeno beleženje istorije žanrova u kojima je realizovao najveći deo svog stvaralaštva (u Kostićevom slučaju primenjena muzika u pozorištu) kako putem svojih dela, tako i putem svoje teorijske misli, time uspostavljaajući i afirmišući njihovu vrednost.

2 Imala sam prilike da se detaljnije bavim Kostićevom filmskom muzikom u svom izlaganju *Two Composers' Viewpoints On Aspects And Function Of Film Music* na međunarodnoj onlajn konferenciji *Italian Film Music, 1950s-1970s: Between Tradition, Innovation, and Internationalisation* (u organizaciji *Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini* [Luka, Italija] od 15 – 17. oktobra 2021. godine) u kome sam istraživala Kostićevu muziku za film *Biće skoro propast sveta* i muziku Nina Rote (Nino Rota) za film *La Strada*, upoređujući ih i proveravajući postulate oko kojih su se ova dva kompozitora složila u razgovoru koji Kostić beleži u svojim memoarima.

3 Jedna publikacija objavljena je kao monografija o Vojislavu Vokiju Kostiću 2007. godine. Imajući u vidu da autor u monografiji u velikoj meri reprodukuje sadržaj kompozitorove knjige *Reč, dve o sebi*, monografija neće biti uzeta u obzir. Vidi: Stojilović, 2007.

4 Tv lica: In Memoriam – Vojislav Voki Kostić, 1. deo, RTS, *TV lica kao sav normalan svet* – Zvanični kanal, https://youtu.be/5_dV8unaH9o, pris. 13. 3. 2023; Tv lica: In memoriam – Vojislav Voki Kostić, 2. deo, RTS TV lica, kao sav normalan svet – Zvanični kanal, <https://youtu.be/IGUaA8d4RS4>, pris. 13. 3. 2023

Paradoksalno, ostvarenja žanra u kome je izuzetan broj srpskih kompozitora dao svoj doprinos, sagledavana su daleko skromnije u odnosu na ostvarenja filmske muzike (kao u slučaju Zorana Simjanovića, na primer). Brojni su razlozi za ovakvo stanje: od prirode samog ostvarenja koje je delo prolaznog pozorišnog procesa, nedostupnosti i/ili nepostojanja konkretnih materijala koji bi dozvolili analitički uvid u ostvarenje primenjene muzike, preko ograničenja pristupa video snimku pozorišnog čina, do nemogućnosti razgovora sa autorom muzike ili ličnošću povezanom sa kreacijom određenog pozorišnog čina itd. Ohrabrujuće je da se, uprkos izazovima, postupnim ali sigurnim koracima brišu nepoznanice o žanru koji je neretko bio potiskivan u stranu, žanru koji je okupirao pažnju i interesovanje mnogih stvaralaca, a koji biva sve vidljiviji u naučnoj zajednici. U korpusu vrednih studija o pozorišnoj muzici koje doprinose rastu interesovanja za pozorišnu muziku, te osvetljavanju relevantnih (malo ili čak nimalo do tada ispitanih) aspekata stvaralaštva određenog kompozitora/ke, izdvojila bih naročito monografiju Živka Popovića i Ire Prodanov Krajišnik (Popović i Prodanov Krajišnik, 2014) kao jedinstven primer u produkciji tekstova o primenjenoj muzici – u ovom slučaju, o stvaralaštvu Predraga Vraneševića. Ranije, i sama sam imala prilike da se uverim da je lični angažman autora muzike (a za njima i istraživača) veoma važan za žanr primenjene muzike u pozorištu i objasnila konsekvence koje na mesto žanra primenjene muzike u istoriji srpske muzike ima, kako briga prema ovom žanru, tako i nemar (Novaković, 2022).⁵

Na ovom mestu, potrebna je napomena o konceptu održivosti koji je tesno vezan za angažman autora da očuva muziku. Održivost, kako sam uvidela, postala je ključna reč blisko vezana za primenjenu muziku u pozorištu na šta sam ukazala u svojoj studiji (Novaković 2022: 125–142), razmatrajući ovaj koncept posredstvom diskografskih izdanja primenjene muzike (u različitim medijima) koje su kompozitori priredili. U razmatranje sam uzela diskografska izdanja – ne samo protagoniste ovog rada – već i Zorana Simjanovića, Zorana Erića i Isidore Žebeljan kao izuzetnih ličnosti koje su oblikovale pejzaž primenjene muzike u Srbiji. Angažman autora muzike za održivost (ali i očuvanje i opstanak!) ovog žanra krucijalan je ako imamo u vidu da stvaralačka ličnost ima prvi kontakt sa svojim ostvarenjem (Novaković, 2022: 125–142). To vidimo i na primeru Kostićevog rada.

---

⁵ Prethodno sam realizovala uvid u praksu komponovanja primenjene muzike, fokusirajući se najpre na onu u domenu pozorišta, istovremeno posvećujući pažnju sagledavanju produkcije znanja i dominantnih stavova o žanru primenjene muzike u pozorištu, sa namerom da proniknem u karakteristike ovog žanra, identifikaciju i definisanje njegovih specifičnosti. Više o tome u radu koji će biti objavljen u predstojećoj publikaciji. Vidi: Моника Новаковић, *Пракса савремене примењене музике у српском позоришту: прелиминарна разматрања основних истраживачких изазова*, у: Биљана Милановић, Мелита Милин, Дејан Деспих (уред.), *Савремена српска музичка сцена – истраживачки изазови*, Београд: Одељење уметности САНУ.

Kostićev opus primenjene muzike u pozorištu.

Zahvaljujući kompozitorovoj marljivosti u beleženju svog života i rada, kao i brizi za sopstveni opus, znamo da je do trenutka izdavanja svoje autobiografije (1995. godine) Kostić omuzikalio 309 pozorišnih ostvarenja. Do njegove smrti 2010. godine, ta lista nije bila ažurirana. Uočivši ovaj nedostatak, kao prilog ovom radu nudim celovitu i ažuriranu tabelu (Prilog 1) koja obuhvata period od 1955. godine (početka Kostićevog rada u pozorištu) do 2010. godine (godine njegove smrti). Traganjem za informacijama i podacima o predstavama u monografijama pozorišta koje su mi bile dostupne, kao i traganjem za informacijama u drugim relevantnim izvorima poput digitalne baze *Teatroslov*, uvidela sam da je Kostić napisao čak 319 muzika za pozorište. U trenutku objavljivanja autobiografije 1995. godine zabeleženo je 309 predstava (od kojih 300 izvedenih i devet neizvedenih) (Kostić 1995: 21). Pretraga Kostićevog imena u pomenutoj bazi daje ukupno 220 rezultata (*Teatroslov*)⁶ od kojih 10 predstava u čijoj je produkciji Kostić učestvovao u periodu nakon izdavanja autobiografije, uvrštene u tabeli u Prilogu 1. Poslednja dva rezultata u pretrazi upućuju da je Kostićeva muzika korišćena u određenim produkcijama na kojima nije bio lično angažovan za svog života. Pogled na popis pozorišnih ostvarenja u priloženoj tabeli otkriva da su uvrštene i druge – ‘neprimenjene’ – muzike u pozorištu koje je Kostić napisao, poput baleta *Ko to tamo peva*. Razlozi zašto sam se odlučila da i njih uvrstim u tabelu najpre se odnose na činjenicu da su takvi primeri malobrojni u odnosu na broj Kostićevih primenjenih ostvarenja za pozorišne predstave i zato što se u ovom radu prvi put iznose takvi podaci.

Iz priložene tabele uočljivo je da spisak pozorišnih institucija za čije je predstave Kostić pisao muziku uključuje sledeća pozorišta: Srpsko narodno pozorište u Novom Sadu, Beogradsko dramsko pozorište u Beogradu, Narodno pozorište u Beogradu, Jugoslovensko dramsko pozorište, Teatar *Joakim Vujić* u Kragujevcu, Pozorište *Boško Buha*, Narodno pozorište u Somboru i druga. Prilikom rada na predstavama ovih pozorišta, Kostić je blisku saradnju ostvario sa različitim pozorišnim stvaraocima poput Milenka Šuvakovića, Jovana Putnika, Milenka Maričića, Huga Klajna, Miroslava Belovića, Soje Jovanović, Paola Madelija, Želimira Oreškovića, Zorana Ratkovića, Mire Trailović, no, od svih ovih ličnosti, naročito se ističe saradnja koju je imao sa Ljubomirom Mucijem Draškićem, pogotovo u predstavama *Ateljea 212*. Od ukupno 319 predstava za koje je napisao muziku u toku svog života, Kostić je omuzikalio čak 56 predstava *Ateljea 212*, uz četiri neizvedene pozorišne predstave prema navodima kompozitora (ne navodivši razlog njihovog povlačenja sa repertoara) (Kostić, 1995: 225–243). U monografiji pozorišta *Atelje 212* pojedine stranice posvećene su Kostiću kao jednoj od najvažnijih ličnosti čiji se život i delo vezuje za rad ove pozorišne

⁶ <https://teatroslov.mpus.org.rs/licnost.php?id=2389>, pris. 20.2.2023;

institucije (Cvetković et al 2006: 224, 225–226), ali i drugim kompozitorskim ličnostima koje su imale prilike da učestvuju u radu Ateljea 212 (poput Zorana Hristića, Zorana Erića, Isidore Žebeljan, Aleksandre Đorđević i drugih [Cvetković et al 2006: 224]). Više informacija o njegovom uticaju na umetnički profil pozorišta, nažalost, izostaje.

Paralelno sa dokumentovanjem svog života i rada (u različitim oblastima, naročito oblasti autorskih prava [Kostić, 1995; Neimarević i Stevanović, 2021]), Kostić je prikazao istorijat pojedinih pozorišta u vidu obeležavanja godišnjica, nagrada i sećanja na predstave koje su bile povlačene sa repertoara. Istovremeno, kompozitor beleži sećanja na one predstave koje su ostvarile izuzetan uspeh, pišući o radnom i stvaralačkom procesu reditelja sa kojima je saradivao, na taj način simultano postajući i svojevrsni pozorišni hroničar. Kostić nije, pritom, detaljno pronicao u svoja ostvarenja i nastanak svoje muzike za određenu predstavu (ili film, ili televizijsku seriju), već je u ispredanju mreže sačinjene od sećanja, anegdota i ličnih porodičnih uspomena opisivao načine na koje je dolazio do određenih zvučnih rešenja. Osvrćući se na dotadašnje stvaralaštvo u pozorištu, Kostić među svoja najuspelija teatarska ostvarenja 1994. godine ubraja predstave *Garderober* u režiji Dejana Mijača u Jugoslovenskom dramskom pozorištu u Beogradu (prem. 16.1.1994), predstavu *Gordana* u režiji Zorana Ratkovića u Narodnom pozorištu u Somboru (prem. 5.10.1994) (Kostić 1995: 155) i predstavu *Marija Stjuart* (prem. 13.11.1994, Atelje 212) koja je u fokusu ovog rada.⁷

Jasno je da impozantan broj od 319 predstava ukazuje na činjenicu da je Kostić imao bogatu saradnju sa različitim rediteljskim ličnostima, sa različitim zahtevima, stepenima i načinima razumevanja uloge muzike u pozorišnoj predstavi. Ipak, uočljiv je modus operandi koji je Kostić praktikovao prilikom pisanja muzike za pozorišnu predstavu. Ovakav zaključak izvodim na osnovu sopstvenog gledalačkog iskustva predstava za kojima sam tragala tokom svog tekućeg istraživanja za doktorsku disertaciju, među kojima i sledećih predstava za koje je Vojislav Kostić pisao muziku: *Kosančićev venac 7* (prem. 2.3.1982, Atelje 212), *Marija se bori s anđelima* (prem. 11.3.1984, Atelje 212), *Madam San Žen* (prem. 22.11.1985, Narodno pozorište u Beogradu) *Garderober*, *Marija Stjuart*, *Bekstvo* (prem. 10.11.1997, Atelje 212), *Kneginja od Foli Beržera* (prem. 1.8.1992, Atelje 212), *Valjevska bolnica* (prem. 31.1.1989, Jugoslovensko dramsko pozorište), *Sabirni centar* (prem. 8.3.1989, Beogradsko dramsko pozorište), *Očevi i oci* (prem. 5.6.1992, Atelje 212) i *Ruženje naroda u dva dela* (prem. 25.12.1987, JDP).⁸ Stoga, preliminarne zaključke izvodim svesna opasnosti generalizacije te svesna

⁷ Neke od predstava za koje je Kostić pisao muziku dostupne su onlajn, na zvaničnom YouTube kanalu Radio Televizije Srbije, a takođe i u Audio-video zbirci Muzeja pozorišne umetnosti Srbije. Za potrebe ovog rada korišćen je snimak koji je dostupan onlajn. Vidi: MARIJA STJUART – Atelje 212, Beograd (1996.), RTS Kulturno-umetnički program – Zvanični kanal, snimak predstave, <https://youtu.be/BkugbwebkfY>, pris. 3.3.2023. Brojevi navedeni u zagradama u tekstu u segmentu analize predstave vremenski su marker nastupa muzike tokom određene scene.

⁸ Snimci ovih predstava dostupni su u okviru Audio-vizuelne zbirke Muzeja pozorišne umetnosti

da muzika izuzetno malog uzorka predstava ne može da reprezentuje celokupan Kostićev opus u ovom polju. Za sada, potrebno je načiniti prvi korak ka rasvetljavanju kompletne slike što je predstojeći zadatak u daljem, opširnijem istraživanju Kostićevog stvaralaštva čiji je ovaj rad mali deo.

Iako Kostić nikada nije govorio o postojanju formule vodilje prilikom pisanja muzike za određenu predstavu, u nekoliko navrata isticao je sledeći ‘recept’: „Moja je teza da su dva elementa najvažnija za muziku: lajtmotiv koji mora da se prepoznaje (...) – neka to bude jedan ton koji se ponavlja – i jedan instrument koji će da vodi stvar” (Pašić, 20.1.1997: 11). Prema reditelju Ljubomiru Draškiću, Kostić je bio izričito protiv muzičke ilustracije pa i muzičkog citata „sem u izuzetnim prilikama” (Draškić, 1995: 212) bez preciziranja o kojim se prilikama radi. Ono protiv čega je kompozitor izražavao izuzetno negativan stav bio je sâm termin *primenjena muzika* (iako ga je, istina, i sâm koristio prilikom datih intervjuja pa i u svojoj autobiografiji) – za Kostića, *primenjena muzika* je „muzička kompozicija, samo što ide uz pozorišnu predstavu” (Pašić, 20.1.1997: 10), ali u nedostatku onoga što bi smatrao adekvatnijim terminom, zadržao je već postojeći. Kostić se strogo držao svog postulata da je neophodno „povinovati se zahtevima i zakonitostima” pozorišta, te da „ni jednog trenutka muzika ne sme da bude ta koja će zasmetati” (Ibid.). Moguće je da Kostić nije želeo (ali ni morao) da izlazi iz okvira koji je sam sebi postavio (čak možda i nametnuo). Ono što je sigurno jeste činjenica da nije imao tehnologiju nalik današnjoj koja bi mu pružila veću lakoću stvaranja i manipulisanja stvorenim materijalom. Naravno, ne treba zaboraviti i pomenutu saradnju sa rediteljskim ličnostima koje su, kako Kostić svedoči u intervjuu sa Feliksom Pašićem, imale različite stepene i načine (ne)razumevanja uloge muzike u pozorištu ili neosnovane zahteve koji su proisticali iz nedostatka muzičkog obrazovanja ili površnog razumevanja komponente muzike u pozorištu (Pašić, 20.1.1997: 11–12).

Predstava Marija Stjuart.

U svojoj autobiografiji, Kostić 1995. godine beleži da je predstava *Marija Stjuart* predstavljala „prvenac klasičnog repertoara u sadašnjim idejama Ateljea 212” (Kostić 1995: 155). Ukoliko pogledamo repertoar Ateljea 212 u toku devedesetih godina XX veka, možemo videti da je posredi bilo uspostavljanje drugačijeg izraza –

Srbije, ali i onlajn, na zvaničnom YouTube kanalu Radio Televizije Srbije. Takođe, imala sam priliku da arhivske snimke ovih ali i drugih predstava ispratim putem pratećeg programa *Videoteka* pri izložbi *Pozorište u vremenu svakom* organizovanoj povodom stogodišnjice Udruženja dramskih umetnika Srbije u Etnografskom muzeju u Beogradu od 1. do 30. novembra 2019. godine (Odavić et al., 2019). Isto tako, Teatroteka MPUS emitovanjem arhivskih snimaka u okviru ciklusa snimaka pozorišnih predstava omogućila mi je uvid u snimke i gledalačko iskustvo neke od pomenutih predstava.

Svetozar Cvetković (direktor Ateljea 212 u periodu od 1997. do 2009. godine [Atelje 212⁹]) objašnjava da je

osamdesetih i devedesetih Atelje 212 donekle promenio osnivački umetničko-prevratnički profil šezdesetih i u velikoj meri zabavljački profil sedamdesetih, ali je dosegao serioznost izraza upravo u vremenu inflacije, pre svega duhovnih vrednosti i uspeo da sačuva ono najbitnije, duh i način igre na svojoj sceni, jedinstven i nedokučiv mnogim značajnim teatrima koje poznajemo (Cvetković et al 2006: 8).

Prema rečima Petra Marjanovića, teškoće koje su zadesile Srbiju u ovoj deceniji nisu omele umetnički nivo pozorišta no svakako su uticale na lik pozorišnih institucija. Autor opisuje Atelje 212 u ovom periodu kao „finanijski siromašno pozorište sa slabo plaćenim ansamblima” (Marjanović, 2001: 81). Suprotno mišljenju Volka koji je konstatovao nedostatak ozbiljnih repertoarskih politika u beogradskim pozorištima tokom devedesetih godina (Volk, 2000: 277, 278) pa i nedefinisan identitet pozorišta, Marjanović ističe postojanje nekog vida repertoarske politike koju „karakteriše posvećenost klasičnom svetskom repertoaru i dramskim delima sa manjim brojem lica, dok su sadržaji većeg broja dela savremenih pisaca nacionalne dramaturgije usmereni temama iz neposrednog okruženja” (Marjanović, 2001: 81). Na repertoaru Ateljea 212 se, stoga, našlo i jedno od kapitalnih dramskih dela – drama Fridriha fon Šilera (Johann Cristoph Friedrich von Schiller) *Marija Stjuart*. Drama je počela svoj scenski život 13. novembra 1994. godine na Velikoj sceni Ateljea 212 u režiji Ljubomira Draškića, otvorivši sezonu 1994/1995. godine. Uloge su tumačile Svetlana Ceca Bojković (kraljica Elizabeta) i Dara Džokić (Marija Stjuart).

Kritika je bila podeljena u mišljenju što se samog izvođenja tiče, ali i programske orijentacije, ili radije, onoga što su pogrešno nazivali dezorijentacijom repertoarske politike Ateljea 212, očekujući komade koji bi se direktnije obratili tadašnjem društvenopolitičkom trenutku. Naime, Petar Volk u svojoj kritici predstave piše da je Ljubomiru Draškiću Šilerov tekst „ovde tek povod za spektakl u kome će se nadmetati dve glumice. Da je drugačije, režija bi bila zaokupljena unutarnjom tragikom komada i onim dubljim značenjima samog života. Možda bismo u predstavi prepoznali i nešto od našeg vremena, doživeli katarzu i osetili oslobađanje od svega što pritiskuje” (Volk, 1999: 181). Vladimir Stamenković dodaje da je reč o uspenoj predstavi čije su dve ključne reči „lepota i nesreća”, prikladnoj za tada vladajuću društvenopolitičku klimu, „u jednom iz temelja razorenom društvu, u kome caruju ružnoća i neizreciva patnja mnoštva ljudi” (Stamenković, 1994). Dramski klasici pružaju priliku da se iz pozicije prošlosti prokomentariše sadašnjost. U traganju za odgovorima, dramski klasik jeste

⁹ <https://atelje212.rs/svetozar-cvetkovic/>, pris. 16.5.2023.

polje na kom može da se dođe do odgovora na pitanja koja se tiču razloga zbog kojih se društvo zateklo u određenim okolnostima. Shvatajući društvenopolitičke okolnosti koje su zadesile društvo i ovu produkciju koja je nastala u takvim okolnostima, okretanje Ateljea 212 dramskim klasicima bio je logičan postupak u repertoarskoj politici (i ne samo Ateljea 212 već i drugih pozorišta, poput Jugoslovenskog dramskog pozorišta koje je 1992. godine, na primer, postavilo *Hamleta* u režiji Gorčina Stojanovića).

Marija Stjuart je daleko dinamičniji lik u odnosu na kraljicu Elizabetu koja i svojim karakterom i svojom vladalačkom pozicijom odiše uzdržanošću, dostojanstvom ali i kalkuliranošću; Elizabeta je Marijina sušta suprotnost. U ovome je saglasan i Tod Kontje (Todd Kontje), ističući da je poziciju Marije Stjuart Šiler načinio „namerno nedoslednom. Ukoliko joj ide u prilog da oda utisak neznanja, ona ne okleva da to i učini. U okviru istog razgovora, ona izvodi pametne (...) argumente. Ona (...) zna koji uticaj ima na druge (...) Marija predstavlja stvarnu pretnju Elizabeti. Nije bila direktno odgovorna za (...) pokušaj atentata na Elizabetu. Ipak, odgovorna je za stvaranje atmosfere u kojoj su takvi zločini neizbežni” (Kontje, 1992: 91). Marija je spremna da svoju retoriku stavi u službu manipulacije, ne bi li kod Elizabete izdejstvovala slobodu (Kontje, 1992: 92), u čemu, naposljetku, ne uspeva. Elizabeta je postavljena dijametralno suprotno od Marije, kao njen polarni opozit. Imajući u vidu društvenopolitičku klimu u drami, kraljica Elizabeta dolazi do zaključka da je najbolji tok delovanja zapravo pogubljenje Marije Stjuart. Kontje, slažući se sa Elizabetinom logikom, zaključuje da čak i u slučaju nevinosti Marije Stjuart, Elizabeta mora da se suoči sa nizom događaja koji su nastupili kao konsekvencija hapšenja i tamničenja kraljice Škota (Kontje, 1992: 95–96) Pogubljenje bi Mariju Stjuart načinilo političkim mučenikom, dok kraljica Elizabeta, uprkos gnusnom činu ubistva, želi da u očima podanika ostane voljena i pravedna vladarka (Kontje, 1992: 97).

Dakle, simetrija, karakteristična za ovo delo, otelotvorena je upravo kroz ova dva lika. Suzan Kord (Susanne Kord), svrstavajući ovu Šilerovu dramu među najvažnija dramska dela u čijem je središtu bio diskurs o prirodi i vokaciji žena koji je bio dominantan na kraju 18. veka, uočava da Marija predstavlja takozvanu ‘savršenu ženstvenost’, dok je kraljica Elizabeta predstavljena kao žena koja se odriče svoje ženstvenosti radi trona, moći, a karakterišu je i licemerje i zavist (Kord 1994: 95, 96). Elizabetina ljubomora i zavist ispoljavaju se u više navrata, na primer, kao kraljica, zavidi Mariji što ima neupitnu lojalnost svojih podanika; što ima privilegiju da u izboru životnog saputnika „svoju ruku prema naklonosti poklanja” (1:05:03), neuslovljena državničkim pitanjem saveza. Njena zavist dostiže vrhunac u razgovoru sa francuskim diplomatama koji izražavaju brigu zbog Marije „koja se podjednako Francuske i Britanije tiče” (36:50) što uznemiruje i gnevi Elizabetu koja ovaj susret zaključuje

opaskom „ako li savez sa mnom Francuska ozbiljno traži, mora deliti sa mnom i moje brige, ne sme biti neprijatelja mojih prijatelj.” (36:56). Stoga, iako utamničena, Marija ima moć nad Elizabetom, te ne ustiče pred gnevom i ljubomorom engleske kraljice.

Razmatrajući dinamiku ovog odnosa, Elis Finger (Ellis Finger), podseća na Šilerovo uverenje da, kada smo „suočeni sa silama koje nam prete uništenjem, sposobni smo da očuvamo svoje dostojanstvo i nezavisnost putem samovoljnog potčinjavanja ovim silama” (Schiller, cit. u: Finger, 1980: 166) ukazujući time da je, kako Šiler dalje objašnjava, volja ta koja nam omogućava prevazilaženje paradoksa dostizanja moralne superiornosti nad okolnostima koje prete uništenjem (Ibid.). Delo *Marija Stjuart* upravo otelevljuje taj paradoks i njegovo prevazilaženje. Marija, znajući da je čeka sigurna smrt, uspostavlja kontrolu nad svojom sudbinom, tvrdi Finger, „manipulišući uslovima svog pogubljenja (...) uspostavlja dostojanstvenu poziciju i time anulira nametnuto joj poniženje nepravednom osudom” (Finger, 1980: 173). Na kraju, nijansirana dinamika dela postignuta je upravo suprotstavljanjem lika Marije Stjuart liku kraljice Elizabete i obrnuto. Dinamika prisutna u delu ne bi bila moguća bez oba lika, jer se kroz njihov odnos prelama priroda posedovanja moći i potčinjavanja moćnom u nedostatku izbora potčinjenog i osuđenog na smrt. Na koji način se ovi značajni aspekti dela ‘prevode’ u muzici inscenacije?

U nedostatku notnog materijala, beležaka ili bilo kakve forme zapisa, nužno je osloniti se na audio koji se čuje u snimku predstave. Fokusrajući se na glavnu i osnovnu numeru *Gubilište* koja se javlja nekoliko puta u toku cele predstave, u različitim varijantama, mogu se prepoznati tri varijante numere:

- a. prva varijanta – orgulje i zvučni ‘udarci’
- b. druga varijanta – hor koji harmonizuje melodiju u orguljama, i
- c. treća varijanta – samostalni nastup melodije u orguljama.

Stalno prisustvo orguljskog zvuka (solista: Slobodan Marković [Kostić, 1999: CD 3]) nedvosmisleno ukazuje na prirodu odnosa između dve kraljice, dok istovremeno upućuje na krajnji rezultat njihovog sukoba. Kao što ćemo videti, Elizabeta je već od samog početka zapečatila Marijinu sudbinu. Odlukom da melodiju poveri orguljama, Kostić daje uzvišen ton Marijinoj patnji i kolebanju. Numera ima dramatičan, tragičan istovremeno i svečan i uzdržan karakter bez preteranih kontrasta u dinamici, umerenog tempa koja bi priličila jednom religioznom obredu ili obrednoj procesiji. Kostić je priznao da je crkvena muzika pisana za orgulje bila primarna inspiracija za muziku koju je napisao za *Mariju Stjuart* (Pašić, 20.1.1997: 10). U tom smislu, jasan je razlog zbog kog kompozitor svojom muzikom ne staje na stranu ni jedne a ni druge kraljice,

dajući pre svega opšti komentar o Marijinoj situaciji, a istovremeno oslikavajući sliku Elizabetine proračunate okrutnosti i hladnokrvnosti. Birajući da ne pripisuje likovima njihove jedinstvene teme, Kostić zauzima objektivnu, posmatračku poziciju, dajući muzičku pozadinu delu koje je u osnovi, kako je reditelj Ljubomir Draškić objasnio, „politički komad (...) gde se govorilo o parlamentarizmu, tiraniji, sukobu dve osobe koje se bore za vlast...” (Draškić, 2002: 49), na taj način stupajući u dijalog sa aktuelnim okolnostima. *Gubilište* (Kostić 1999: CD 3), kao što je prethodno objašnjeno, predstavlja osnovu muzičkog sloja predstave. Takođe služi i kao okvirna numeracija¹⁰, odnosno, numeracija uvoda i kraja¹¹. Isto tako, *Gubilište* se pojavljuje na prelazima između scena, dajući dodatni strukturni okvir predstavi.

Kompozitor, u svom kraćem osvrtu na muziku za *Mariju Stjuart*, objašnjava: „vrhunske tehničke zvučne mogućnosti omogućile da u osnovnu orguljašku temu, interpoliram udarce irealno jakog zvuka, koji potcrtavaju dramu dve kraljice” (Kostić, 1995: 155). Značenje ovih snažnih udaraca je dvoznačno: prvo, znak su zloslutne kobi koja je sve bliža i bliža Mariji kako sati prolaze i vezani su za pojavu kraljice Elizabete, neretko apostrofirajući njene iskaze. Najbolji primer ove primene bio je pređašnje pomenuti iskaz „ako li savez sa mnom Francuska ozbiljno traži, mora deliti sa mnom i moje brige, ne sme biti neprijatelja mojih prijatelj.” (36:56). Drugo značenje tih ‘irealnih’ udaraca upućuje i na činjenicu da Elizabetu nije lako zavarati ili je naterati da promeni svoje jednom donešene odluke. Udarci apostrofiraju njen iskaz upućen kao opomena grofu Lesteru, u sceni gde na njegovu laskavost i udvaranje (inicirano pokušajem spasenja Marije Stjuart) kraljica Elizabeta odgovara upozorenjem: „ako i neku ludost počinim, Lestere, biće Vaša. Ne moja.” (01:08:00).

Blisko tome, značenje glavne teme u njenoj, najzastupljenijoj trećoj varijanti (samostalni nastup melodije u orguljama) menja se u zavisnosti od prirode dramske situacije: ova varijanta vezana je za scene posvećenosti, ljubavi i nežnosti, međutim, ona u pređašnje pomenutoj sceni Lesterovog udvaranja kraljici Elizabeti dobija značenje lažne vernosti i naklonosti. Druga varijanta teme (hor koji harmonizuje melodiju u orguljama) ima najrelevantniji nastup u trećem činu, slici prvoj, kada Marija govori svojoj pratilji Hani Kenedi o lepotama bašte („daj mi da novom slobodom se krepim, daj mi da budem dete k’o pre, hajde da livadskim ćilimom lepim krilato trčimo i nas dve...” [1:08:57–1:09:07]) opijena novostečenim komadićem slobode. Hana je

10 Okvirne numere su, prema Kej (Deena Kaye) i Lebreht (James LeBrecht) „uvodna muzika (ili ‘preludij’), intermeo i finale (ili „koda”) kojim se uokviruje pozorišna predstava i njeni segmenti. Ove muzičke numere ne zavise od dramske radnje na sceni, premda mogu imati funkciju komentara na ono što smo videli ili što ćemo videti u predstavi” (Kej, Lebreht 2004: 304).

11 U okviru Kostićevog kompleta kompaktnih diskova *Filmska, televizijska, pozorišna muzika*, na kompaktnom disku broj 3, nalazi se numeracija iz ove predstave.

nerado podseća „o mila gospo, Vaša tamnica proširila se samo malčice” (1:09:06). To proširenje zapravo je lovište Fotringhej, imanje na kom kraljica Elizabeta lovi sa svojom lovačkom pratnjom.

Ovo lovište daje simboličnost njihovom susretu koji će ubrzo uslediti. Nastup prve varijante teme vešto je isplaniran. Kako na scenu pred Mariju stupa grof Lester, Marijin dragan u Elizabetinoj lovačkoj pratnji, praćen je samostalnim nastupom melodije u orguljama (dakle, trećom varijantom) a ubrzo, sa Elizabetinim stupanjem na scenu za njim, melodijama su dodati snažni udarci, čime se dobija jasan i potpun nastup prve varijante glavne teme (1:13:17–1:14:13). Nakon toga, muzika se povlači, dajući primat kulminacionom susretu ovog dramskog dela. Marija, izgubivši strpljenje i uzdržanost koja joj je savetovana, zaključuje „kad bi pravda vladala, Vi biste preda mnom u prašini ležali sad, jer ja sam vladar Vaš!” (1:24:29). Poentirajući njen iskaz, ponovo nastupa prva varijanta teme sada nešto bržeg tempa, označavajući obrtanje uloga u tom trenutku male, ali za Mariju značajne pobeđe nad Elizabetom. Zaprepašćena Elizabeta odlazi, a sa njom i svaka nada u Marijino spasenje, zbog čega je Marijina pobeđa samo privid, a njena sudbina trajno zapečaćena. Fino utkana muzika, zajedno sa svedenom scenografijom, ovde ostvaruje najsnažniji utisak i daje predstavi koherentnost i celovitost.

Zanimljivo je da su kritičari, često zapostavljajući komponentu muzike u svojim prikazima predstava, ovog puta prepoznali da je Kostićeva muzika „lirski bojila atmosferu u pojedinim scenama ali je i snažno akcentovala momente u kojima je žestina drame dostizala vrhunce” (Milosavljević, 1994). Istovremeno, Kostićev doprinos je prepoznat uz reči pohvale da je „samostalnom vizijom muzički snažno obradio predstavu” (Volk, 1999: 181) zbog čega nije ni neobično da Kostić ubraja ovu predstavu među svoje najbolje.

Zaključak

Na kraju, primenjena muzika u pozorištu dominira u stvaralaštvu Vojislava Kostića, a paradoksalno, ponajmanje je istraživana opus u pisanoj reči o muzici. Namera autorke ovog rada bila je da pokrene diskusiju kako o Kostićevom opusu, tako i o žanru primenjene muzike u kojem su se mnogi kompozitori ostvarili, time zauzimajući relevantna mesta ne samo u istoriji srpske muzike već i u istoriji srpskog pozorišta. Buduća istraživanja podrazumevala bi detaljnije sagledavanje Kostićevog opusa u odnosu na različita pozorišta sa kojima je saradivao, poređenje angažmana u odnosu na druge kompozitore u domenu primenjene muzike (u pozorištu, na filmu i na televiziji) i dublje sagledavanje Kostićevog potencijalnog uticaja na umetnički profil Ateljea 212.

Prilog 1. Tabela predstava (i drugih pozorišnih ostvarenja) za koje je Vojislav Kostić napisao muziku (1955–2010)¹²

	Predstava	Autor drame	Dramatizacija	Režija	Premijera	Dirigent i/ili koreograf	Napomene
1	<i>Filip i Jona</i>	Irvin Šo (Irvin Shaw)	-	Milenko Šuvaković	4.12.1955.; Srpsko narodno pozorište, Novi Sad	Ivan Marković	-
2	<i>Hladan tuš</i>	Vladimir Majakovski	-	Darko Tatić i Dušan Makavejev	26.1.1956.; Akademska pozorište, Beograd	Ivan Marković	-
3	<i>Pesma</i>	Oskar Davičo	Pavle Ugrinov i Momčilo Milankov	Aleksandar Ognjanović	13.5.1957.; Atelje 212, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
4	<i>Neka se odenu nagi</i>	Luidi Pirandelo (Luigi Pirandello)	-	Jovan Putnik	21.5.1957.; Beogradsko dramsko pozorište, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
5	<i>Jovča</i>	Bora Stanković	Jovan Putnik (dram. i adap.)	Jovan Putnik	28.2.1958.; BDP	Tatjana Farčić (koreo.)	MT: 7,5 inc.
6	<i>Osvrni se u gnev</i>	Džon Osborn (John Osborne)	-	Milenko Maričić	30.3.1958.; BDP		-
7	<i>Doživljaji Nikolettine Bursaća</i>	Branko Ćopić	Minja Dedić	Milenko Maričić	19.4.1958.; Kazalište <i>Komedija</i> , Zagreb	-	-
8	<i>Pogled u natrag</i>	Miodrag Đurđević	-	Darko Tatić	4.10.1958.; BDP	-	-
9	<i>Velika prevara</i>	Vuk Vučo	-	Boda Marković	28.9.1959.; Narodno pozorište, Mostar	-	-

¹² Osnova ove tabele su podaci iz Kostićeve autobiografije *Reč, dve o sebi* (Kostić 1995: 225–243) kao i dostupni podaci iz digitalne baze *Teatroslov (Teatroslov)*. Tabela je dopunjena podacima iz pozorišnih monografija (up. Cvetković et al 2006: 301–598; Пашић 2009: 349; Pašić 2007: 256–286; Волк 1997: 424–493). Razlog zašto su uključena sva Kostićeva pozorišna ostvarenja osim onih koja se vode kao primenjena muzika jeste vernost podacima a i sporadičnost ostvarenja koja se ne vode kao primenjena muzika. U tabelu su uključeni podaci koje je kompozitor uneo u svoj popis a koji se tiču nosača zvuka – ove podatke korisno je imati kada pristup i ako pristup zaostavštini Vojislava Kostića bude moguć s obzirom da nije bio moguć u trenutku pisanja ovog rada. Skraćenica MT, prema kompozitorovoj legendi, odnosi se na magnetofonsku traku, a DAT se odnosi na digitalnu audio kasetu (Kostić 1995: 307).

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

10	<i>Stradija</i>	Radoje Domanović	Borislav Mihajlović Mihiz	Boro Drašković	8.10.1959.; Narodno pozorište, Sarajevo	-	-
11	<i>Osvrni se u gnevu</i>	Džon Osborn	-	Mihaly Virag	10.10.1959.; Narodno pozorište – Népszínház, Subotica	-	-
12	<i>Čudna međuigra</i>	Judžin O'Nil (Eugene O'Neill)	-	Milenko Maričić	8.1.1960.; Savremeno pozorište, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
13	<i>Sveta Jovana</i>	Bernard Šo (Bernard Shaw)	-	Hugo Klajn	5.2.1960.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
14	<i>Balada o Tilu Ojlenšpigelu</i>	Gintern Vajzenborn (Günther Weisenborn)	-	Milenko Maričić	25.4.1960.; Atelje 212	Lambra Dimitrijević	-
15	<i>Tri dana u paklu</i>	Saša Petrović	-	Milenko Maričić	20.10.1960.; Savremeno pozorište, Beograd	-	-
16	<i>Balada o poručniku i Marjutki</i>	Branko Kref	-	Jovan Putnik	24.11.1960.; Savremeno pozorište, Beograd	-	-
17	<i>Stenica</i>	Vladimir Majakovski	-	Miroslav Belović	25.11.1960.; Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd	Tamara Polonska (koreo.)	Tatjana Leandrov (muzičko vodstvo)
18	<i>Arsenik i stare čipke</i>	Džozef Keserling (Josef Kesselring)	-	Milenko Maričić	18.11.1961.; Atelje 212	-	-
19	<i>Koštana</i>	Borisav Bora Stanković	-	Milenko Maričić	27.2.1962.; Narodno pozorište, Beograd	Krešimir Paskutini (dir.); Branko Marković (koreo.)	-
20	<i>Sudanija</i>	Petar Kočić	Zuko Džumhur	Boro Drašković	25.2.1963.; Narodno pozorište, Sarajevo	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

21	<i>Filip na konju</i>	Vasa Popović	-	Milenko Maričić	9.11.1963.; Savremeno pozorište, Beograd,		MT: 7,5 inc.
22	<i>Stenica</i>	Vladimir Majakovski	-	Boro Drašković	14.11.1963.; Narodno pozorište, Mostar	Sofija Cvetičanin (koreo.)	Alfons Kabiljo (muz. vodstvo)
23	<i>Rezervista</i>	Aleksandar Rivemal (Alexandre Rivemale)	-	Želimir Orešković	8.2.1964.; Narodno pozorište, Tuzla	-	-
24	<i>Kralj Ibi ili Poljaci</i>	Alfred Žari (Alfred Jarry)	-	Ljubomir Draškić	27.4.1964.; Atelje 212	-	-
25	<i>Za borce 13. maja</i>	Oskar Davičo	-	Boda Marković	12.5.1964.; Sala Doma sindikata, Beograd	Oskar Danon	-
26	<i>Valpurgijska noć</i>	Velimir Lukić	-	Milenko Maričić	30.5.1964.; Atelje 212,	-	-
27	<i>Na rubu pameti</i>	Miroslav Krleža	Skender Kulenović	Želimir Orešković	10.9.1964.; Narodno pozorište, Mostar	-	-
28	<i>Hajduci</i>	Branislav Nušić	Slobodan Novaković	Milenko Maričić	14.10.1964.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	MT: 15 inc.
29	<i>Beli grad na vodi i vetru</i>	Uroš Glovacki	-	Uroš Glovacki	22.10.1964.; Savremeno pozorište, Beograd	-	-
30	<i>Pantaglez</i>	-	-	Predrag Bajčetić	1965.; Atelje 212	-	Nije igrana
31	<i>Godo je došao</i>	-	-	Ljubomir Draškić	1965.; Atelje 212	-	Nije igrana
32	<i>Kralj Ričard Drugi</i>	Vilijam Šekspir (William Shakespeare)	-	Boda Marković	8.5.1965.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
33	<i>Dvanaest stolica</i>	Ilj i Petrov	Ljubiša Bačić	Aleksandar Glovacki	29.5.1965.; Savremeno pozorište, Beograd	-	-
34	<i>Plavi zec</i>	Satirična poezija grupe autora	-	Dimitrije Đurković	7.10.1965.; SNP, Novi Sad	Imre Toplak (korep.)	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

35	<i>Kafanica, sudnica, ludnica</i>	Brana Crnčević	-	Ljubomir Draškić	16.11.1965.; Atelje 212	Žika Jovanović (korep.)	-
36	<i>Zavera osećanja</i>	Jurij Olješa	-	Milenko Maričić	18.12.1965.; Savremeno pozorište, Beograd	-	-
37	<i>Kafanica, sudnica, ludnica</i>	Brana Crnčević	-	Mišo Bušić	19.2.1966.; Malo pozorište, Sarajevo	-	-
38	<i>Oh tata, siroti tata, mama te je obesila u plakar i ja sam tako tužan</i>	Artur Kopit	-	Džin Frankel	3.3.1966.; Atelje 212	Boris Radak (koreo.)	MT: 15 inc; U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 13.3.1966.
39	<i>Zavet</i>	Alfredo Diaz Gomez	Marko Fotez	Marko Fotez	28.4.1966.; Savremeno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
40	<i>Pop Ćira i pop Spira</i>	Stevan Sremac	Soja Jovanović (adap.)	Soja Jovanović	17.5.1966.; Narodno pozorište, Sarajevo	-	MT: 15 inc.
41	<i>Maksim Crnojević</i>	Laza Kostić	Arsa Jovanović (adap.)	Arsa Jovanović	5.6.1966.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
42	<i>Kafanica, sudnica, ludnica</i>	Brana Crnčević	-	Nikola Petrović	10.6.1966.; Komorna pozornica, Zagreb	-	-
43	<i>Vesele žene iz Vindzora</i>	Vilijam Šekspir	-	Dejan Mijač	4.10.1966.; SNP, Novi Sad	-	MT: 15 inc.
44	<i>Jelena Četković</i>	Aleksandar Popović	-	Bora Grigorović	1.10.1966.; Narodno pozorište, Beograd	Ljiljana Danilović (korep.)	“peva trio <i>Idu dani</i> ” ; MT: 15 inc.
45	<i>Mušica ili Pričanje Rucanteovo sa bojišta</i>	Andelo Beolko-Rucante (Angelo Beolco Ruzzante)	-	Ljubomir Draškić	22.10.1966.; SNP, Novi Sad	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

46	<i>Ana Karenjina</i>	Lav Tolstoj (Лев Николаевич Толстой)	-	Milenko Maričić	5.11.1966.; Narodno pozorište, Beograd	-	-
47	<i>Brlog</i>	-	-	Aleksandar Ognjanović	1967.; BDP	-	Nije igrana
48	<i>Razvojni put Bore Snajdera</i>	Aleksandar Popović	-	Branko Pleša	12.2.1967.; Atelje 212	Ljiljana Danilović (korep.)	Predrag Ivanović (muz. vođ.); U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 13.2.1967.
49	<i>Čudna zemlja</i>	Milenko Misailović i Brana Kravljanac	-	Milenko Misailović	1.3.1967.; Narodno pozorište, Užice	Ljiljana Danilović (korep.)	-
50	<i>Čaj za gospodu Kugu</i>	Vuk Vučo	-	Vuk Vučo	4.4.1967.; Narodno pozorište, Beograd	Ljiljana Danilović (korep.)	-
51	<i>Armstrongovo poslednje laku noć</i>	Džon Arden (John Arden)	-	Bojan Stupica	15.10.1967.; Narodno pozorište, Beograd	Radimir Radivojević (dir.) Branko Marković (koreo.)	Zoran Ristanović (stihovi)
52	<i>Brlog ili živeti kao svinje</i>	Džon Arden	-	Petar Govedarović	24.10.1967.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	Saša Petrović (stihovi)
53	<i>Jelena Četković</i>	Aleksandar Popović	-	Nikola Vavić	16.11.1967.; Narodno pozorište, Titograd	-	-
54	<i>Junona i Paun</i>	Šon O'Kejsi (Sean O'Casey)	-	Boro Drašković	8.2.1968.; JDP	-	U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 31.1.1968.
55	<i>Kape dole</i>	Aleksandar Popović	-	Ljubomir Draškić	17.2.1968.; Atelje 212	-	Predrag Ivanović (muz. vođ.)
56	<i>Gospođa ministarka</i>	Branislav Nušić	-	Milenko Maričić	28.3.1968.; Atelje 212	-	Vuk Vučo (stihovi)

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

57	<i>Žestoki</i>	Vasko Ivanović	-	Ljubomir Draškić	11.4.1968.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	-
58	<i>Balada o Tilu Ojlenšpigelu</i>	Gintern Vajzenborn	-	Dušan Naumovski	25.6.1968.; Dramski teatar, Skoplje	-	-
59	<i>Razvojni put Bore Šnajdera</i>	Aleksandar Popović	-	Bogdan Jerković	29.9.1968.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	-
60	<i>Crvenkapa</i>	Aleksandar Popović	-	Ljubomir Draškić	16.10.1968.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	Boris Radak (koreo.)	Predrag Ivanović (muz. vod.); MT: 15 inc.
61	<i>Kojoti</i>	Ivan Studen	-	Petar Govedarović	19.10.1968.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	MT: 15 inc.
62	<i>Elektra 69</i>	Danilo Kiš	-	Zoran Ratković	12.11.1968.; Atelje 212	-	Ljiljana Danilović (muz. vod.); MT: 7,5 inc.
63	<i>Podvala</i>	Milovan Glišić	-	Jovan Putnik	22.11.1968.; Narodno pozorište, Beograd	-	-
64	<i>Usrećitelji</i>	Simas Makgonejl	-	Đorđe Đurđević	7.12.1968.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	-
65	<i>Bajka o privremenim rastancima</i>	Zoran Popović	-	Minja Dedić	18.12.1968.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	Dušan Mitrović	-
66	<i>Slika Dorijana Greja</i>	-	-	Anika Radošević	1969.; JDP	-	Nije igrana
67	<i>Ljubi, ljubi</i>	-	-	Aleksandar Popović	1969.; Atelje 212	-	Nije igrana
68	<i>Žestoki</i>	Vasko Ivanović	-	Nikola Vavić	5.2.1969.; Narodno pozorište, Titograd	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

69	<i>Beket</i>	Žan Anuj (Jean Marie Lucien Pierre Anouilh)	-	Brasla Borozan	9.2.1969.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
70	<i>Goloruki</i>	Vuk Vučo	-	Rajko Radojković	14.2.1969.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 15 inc.
71	<i>Rado ide Srbin u vojnik</i>	Bora Ćosić	-	Ljubomir Draškić	27.3.1969.; Atelje 212	Ljiljana Danilović (korep.)	Predrag Ivanović (muz. vođ);
72	<i>Zimska bajka</i>	Vilijam Šekspir	-	Kliford Vilijams	20.4.1969.; Narodno pozorište, Beograd	-	-
73	<i>Antigona</i>	Dominik Smole	-	Zoran Šarić	10.5.1969.; Narodno pozorište, Mostar	-	MT: 15 inc.
74	<i>Žestoki</i>	Vasko Ivanović	-	Lidija Veljanov	10.6.1969.; Narodno pozorište, Banja Luka	-	-
75	<i>Tri para hozentregera</i>	Brana Crnčević	-	Aleksandar Glovacki	12.9.1969.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović,</i> Šabac	-	MT: 15 inc.
76	<i>Adam i berberin</i>	Jakov Ignjatović	-	Želimir Orešković	18.11.1969.; SNP, Novi Sad	-	-
77	<i>Staljinist</i>	Vasko Ivanović	-	Nebojša Komadina	4.12.1969.; Atelje 212	-	-
78	<i>Rozenkranc i Gildensstern su mrtvi</i>	Tom Stopard (Tom Stoppard)	-	Nebojša Komadina	12.1.1970.; JDP	-	-
79	<i>Opereta</i>	Vitold Gombrovič i V. Kostić	-	Bogdan Jerković	23.2.1970.; Atelje 212	Predrag Ivanović (dir.); Rej Harison (koreo.)	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

80	<i>Kula od lobanja</i>	Vuk Vučo	-	Gradimir Mirković	27.3.1970.; Narodno pozorište, Niš	Katarina Obradović (koreo.)	U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 21.3.1970.
81	<i>Rat i mir u kafani Snefl</i>	Remo Forlani (Remo Forlani)	-	Ljubomir Draškić	23.4.1970.; JDP	-	-
82	<i>Derviš i smrt</i>	Meša Selimović	Borislav Mihajlović Mihiz	Rajko Radojković	29.9.1970.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 7,5 inc.
83	<i>Magbet</i>	Vilijam Šekspir	-	Petar Govedarović	19.10.1970.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	Katarina Obradović (koreo.)	MT: 15 inc.
84	<i>Rable</i>	Žan Luj Baro	-	Bogdan Jerković	15.11.1970.; Narodno pozorište, Beograd	Miljenko Štambuk (koreo.)	Predrag Ivanović (muz. vod.)
85	<i>Rado ide Srbini u vojnike</i>	Bora Ćosić	-	Milan Bogosavljević	17.11.1970.; Narodno pozorište, Zaječar	-	-
86	<i>Prsten u izvoru</i>	Dobrica Erić	-	Petar Govedarović	20.12.1970.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	Ljiljana Danilović (korep.)	-
87	<i>Goloruki</i>	Vuk Vučo	-	Rajko Radojković	7.2.1971.; Narodno pozorište, Užice	-	-
88	<i>Rado ide Srbini u vojnike</i>	Bora Ćosić	-	Petar Govedarović	9.3.1971.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	-
89	<i>Balada</i>	Jovan Bulajić	-	Dušan Rodić	24.4.1971.; Narodno pozorište, Užice	-	-
90	<i>U pesku</i>	Kent Anderson (Kent Anderson)	-	Predrag Bajčetić	27.5.1971.; Narodno pozorište, Beograd	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

91	<i>Kaluderice</i>	Edvardo Manet (Eduardo Manet)	-	Zoran Ratković	10.10.1971.; Atelje 212	-	U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 30.6.1971.
92	<i>Vaskresenje</i>	Lav Tolstoj	-	Rajko Radojković	14.11.1971.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 15 inc.
93	<i>Vaskresenje</i>	Lav Tolstoj	-	Rajko Radojković	6.2.1972.; Narodno pozorište, Tuzla	-	MT: 15 inc.
94	<i>Rado ide Srbini u vojnike</i>	Bora Ćosić	-	Ljubomir Draškić	18.2.1972.; Narodno pozorište, Sombor	-	-
95	<i>Rado ide Srbini u vojnike</i>	Bora Ćosić	-	Petar Govedarović	4.4.1972.; Narodno pozorište, Užice	-	-
96	<i>Purpurno ostrvo</i>	Mihail Bulgakov (Михаил Афанасьевич Булгаков)	-	Ljubomir Draškić	14.11.1972.; Atelje 212	-	Predrag Ivanović (muz. vođ.); prem. 30.6.1971, NP <i>Toša Jovanović</i> , Zrenjanin (Cvetković et al. 2006: 423)
97	<i>Tašana</i>	Borisav Stanković	-	Bora Grigorović	19.11.1972.; Narodno pozorište, Beograd	Dragomir Vuković (koreo.)	MT: 15 inc.
98	<i>Seljaci</i>	Jovan Bulajić	-	Jovan Bulajić	10.1.1973.; Narodno pozorište, Mostar	-	-
99	<i>Tašana</i>	Borisav Stanković	-	Aleksandar Glovački	27.9.1973.; Narodno pozorište, Užice	-	MT: 15 inc.
100	<i>Ribarske svađe</i>	Karlo Goldoni (Carlo Goldoni)	-	Paolo Madeli	11.11.1973.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

101	<i>Ljubavni koncil</i>	Oskar Panizza	-	Paolo Madeli i Zoran Tasić	28.12.1973.; Slovensko narodno gledališče, Ljubljana	-	MT: 15 inc.
102	<i>Darinka iz Rajkovca</i>	Stevan Pešić	-	Rajko Radojković	8.3.1974.; Narodno pozorište, Niš	Bratislav Atanasijević (korep.) Dragan Đurić (koreo.)	-
103	<i>Darinka iz Rajkovca</i>	Stevan Pešić	-	Rajko Radojković	6.6.1974.; Narodno pozorište, Mostar	Zagorka Prijic (koreo.)	-
104	<i>Divovi iz planine</i>	Luidi Pirandelo	-	Paolo Madeli	15.10.1974.; Atelje 212	-	MT: L5 i 7,5 inc.
105	<i>Molijer</i>	Mihail Bulgakov	-	Ljubomir Draškić	6.2.1975.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.; U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 9.2.1975.
106	<i>Aladinova čarobna lampa</i>	Nikolas Stjuart Grej (Nicholas Stuart Gray)	-	Paolo Madeli	8.4.1975.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	Dušan Mitrović (muz. vod.); MT: 7,5 inc.
107	<i>Nečista krv</i>	Borisav Stanković	Gradimir Mirković	Gradimir Mirković	5.9.1975.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.; U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 5.12.1975.
108	<i>Kolomba</i>	Žan Anuj	-	Ljubomir Draškić	29.9.1975.; Narodno pozorište, Sombor	-	-
109	<i>Jelena Četković</i>	Aleksandar Popović	-	Bora Grigorović	21.10.1975.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	-	MT: 15 inc.
110	<i>Čudo u šarganu</i>	Ljubomir Simović	-	Mira Trailović	24.10.1975.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

111	<i>Jovča</i>	Borisav Stanković	-	Radoslav Radivojević	15.11.1975.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	MT: 7,5 inc.
112	<i>Kod lepog izgleda</i>	Eden fon Horvat (Ödön von Horváth)	-	Paolo Madeli	19.3.1976.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.; SP: Studio B
113	<i>Usklađivao lud zbuñjenog</i>	Milovan Vitezović, N. Petrović, V. Kostić	-	Nikola Petrović	26.3.1976	Šandor Jung (korep.); Branko Marković (koreo.)	MT: 15 inc.
114	<i>Smrt trgovačkog putnika</i>	Artur Miler (Arthur Miller)	-	Gradimir Mirković	13.4.1976.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
115	<i>Sluge</i>	Ivan Cankar	-	Aleksandar Glovacki	18.5.1976.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	-	-
116	<i>Mirandolina</i>	Karlo Goldoni	-	Paolo Madeli	7.9.1976.; Narodno pozorište, Sombor	-	Šandor Jung (muz. vođ.)
117	<i>Čudo u Šarganu</i>	Ljubomir Simović	-	Dušan Rodić	28.9.1976.; Narodno pozorište, Zaječar	-	MT: 7,5 inc.
118	<i>Marija</i>	Isak Babelj	-	Ljubomir Dra292škić	12.10.1976.; Atelje 212	-	-
119	<i>Ljubakanje</i>	Artur Šnicler (Arthur Schnitzler)	-	Ljubomir Draškić	6.11.1976; SNP, Novi Sad	-	MT: 15 inc.
120	<i>Ognjište</i>	Žarko Komanin	-	Paolo Madeli	25.11.1976.; Narodno pozorište, Beograd	Ljiljana Danilović (korep.)	-
121	<i>Petrijin venac</i>	Dragoslav Mihailović	-	Gradimir Mirković	4.12.1976.; Narodno pozorište, Beograd	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

122	<i>Bor visok do neba</i>	Stevan Pešić	-	Srboljub Stanković	22.12.1976.; Malo pozorište, Beograd.	-	MT: 7,5 inc.
123	<i>Neobični oratori</i>	Vasa Popović	-	Velimir Mitrović	1977.; Narodno pozorište, Beograd	-	Nije igrana
124	<i>Čudo u šarganu</i>	Ljubomir Simović	-	Dušan Rodić	16.2.1977.; Narodno pozorište Sterija, Vršac	-	MT: 7,5 inc.
125	<i>Kralj Betajнове</i>	Ivan Cankar	-	Đura Udicki	14.4.1977.; Narodno pozorište Sterija, Vršac	-	-
126	<i>Oj, Srbi 'o nigde lada nema</i>	Zorica Jevremović, V. Kostić	-	Ljubomir Draškić	27.4.1977.; Atelje 212	Darinka Matić-Marović (dir.); Branko Marković (koreo.)	-
127	<i>Don Žuan</i>	Žan Batist Poklen Molijer (Jean Baptiste Poquelin Moliere)	-	Petar Zec	19.5.1977.; Pozorište Dvorište, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
128	<i>Priznajem samo sud svoje partije</i>	Živorad Mihajlović	-	Radoslav Radivojević	25.5.1977.; Pozorište Bora Stanković, Vranje	-	-
129	<i>Bombaški proces 1928</i>	Živorad Mihajlović	-	Zoran Ratković	9.6.1977.; Atelje 212	-	-
130	<i>Novi Orfeum</i>	Brana Cvetković	-	Radoslav Dorić	10.6.1977.; Pozorište na Terazijama, Beograd	-	U Teatroslovu datum premijere: 10.8.1977.
131	<i>Šumski duh</i>	Anton Čehov (Anton Chekhov)	-	Ljubomir Draškić	14.9.1977.; Narodno pozorište, Sombor	-	MT: 7,5 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

132	<i>Kapetan Žika putuje</i>	Mihajlo Renovčević i V. Kostić	-	Ljubomir Draškić	24.10.1977.; Pozorište na Terazijama, Beograd	Mirko Šouc (dir.)	-
133	<i>Jelena Četković</i>	Aleksandar Popović	-	Bora Grigorović	25.10.1977.; Narodno pozorište, Tuzla	-	-
134	<i>Glumci su stigli (šuma)</i>	A.N.Ostrovski (Алекса́ндр Никола́евич Остро́вский)	-	Želimir Orešković	6.11.1977.; Pozorište na Terazijama, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
135	<i>Gazda Mladen</i>	Borisav Stanković	Radoslav Radivojević	Radoslav Radivojević	11.11.1977.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
136	<i>Igra u dvorcu (Jateka Kastelyban)</i>	Molnar Ferenc	-	Ljubomir Draškić	24.11.1977.; Novosadsko pozorište – Újvidéki Színház	-	-
137	<i>Kamen za pod glavu</i>	Milica Novković	-	Milenko Maričić	20.12.1977.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.
138	<i>Kad golubovi polete</i>	Vlasta Radovanović	Zoran Ristović	Muhamed Mehmedović	22.1.1978.; Narodno pozorište, Zenica	Stanislav Selak (korep.)	Dušan Radović (stih.)
139	<i>Princ od Homburga</i>	Hajnrih Fon Klajst (Heinrich von Kleist)	-	Paolo Madeli	7.2.1978.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
140	<i>Ignis Sanat – Sava</i>	Leonid Nikolajević Andrejev (Леонид Николаевич Андреев)	-	Ljubomir Draškić	1.3.1978; Atelje 212	-	-
141	<i>Politena ili inspektorove spletke</i>	Ranko Marinković	-	Milenko Maričić	30.3.1978.; SNP, Novi Sad	-	-
142	<i>Putovanje gospodina Perišona</i>	Ežen Labiš (Eugene Labiche)	-	Aleksandar Glovacki	11.4.1978.; Narodno pozorište <i>Sterija</i> , Vršac	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

143	<i>Vojcek</i>	Georg Bihner (Georg Büchner)	-	Paolo Madeli	25.4.1978.; Narodno pozorište, Sombor	-	Šandor Jung (muz. vod.); MT: 15 inc.
144	<i>Noć tribada</i>	Per Ulov Enkvist (Per Olov Enquist)	-	Zoran Ratković	10.5.1978.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.
145	<i>Starac</i>	Maksim Gorki (Максим Горький)	-	Ljubomir Draškić	26.5.1978.; Narodno pozorište, Mostar	-	-
146	<i>Kamen za pod glavu</i>	Milica Novković	-	Aleksandar Glovacki	26.5.1978.; Narodno pozorište <i>Sterija</i> , Vršac	-	MT: 7,5 inc.
147	<i>Bor visok do neba</i>	Stevan Pešić	-	Srboljub Stanković	7.6.1978.; Pozorište lutaka, Mostar	-	MT: 7,5 inc.
148	<i>Trilogija o letovanju</i>	Karlo Goldoni	-	Paolo Madeli	1.10.1978.; JDP	-	MT: 15 inc.
149	<i>Joakim</i>	Dobrivoje Ilić	-	Gradimir Mirković	20.10.1978.; Narodno pozorište, Niš	Radisav Dimitrijević (koreo.)	-
150	<i>Protuve piju čaj</i>	Dragoslav Mihailović	-	Zoran Ratković	19.11.1978.; Atelje 212	-	U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 18.11.1978.
151	<i>Tvrđica ili Kir Janja</i>	Jovan Sterija Popović	-	Dimitrije Đurković	14.12.1978.; SNP, Novi Sad	-	MT: 7,5 inc.; U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 17.12.1978.
152	<i>Golgota</i>	Milivoj S. Predić	-	Miroslav Belović	20.12.1978.; JDP	-	MT: 7,5 inc.
153	<i>Kako vam drago</i>	Vilijam Šekspir	-	Paolo Madeli	24.12.1978.; Narodno pozorište, Beograd	-	Zoran Jovanović (muz. vod.)

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

154	<i>Put oko sveta</i>	Branislav Nušić	-	Radoslav Radivojević	28.12.1978.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
155	<i>Pseće srce</i>	Mihail Bulgakov	-	Aleksandar Petrović	17.2.1979.; Atelje 212	-	-
156	<i>Bela ruža za dubljansku ulicu</i>	Miodrag Zupanc	-	Zoran Ratković	23.2.1979.; BDP	-	MT: 7,5 inc.
157	<i>Marija</i>	Isak Babelj	-	Mira Trailović	16.3.1979.; Šiler teatar, Zapadni Berlin	-	MT: 7,5 inc.
158	<i>Otac</i>	August Strindberg (August Strindberg)	-	Bora Stojanović	27.3.1979.; Pozorište <i>Stevan Sremac</i> , Crvenka	-	-
159	<i>Tako je (ako vam se tako čini)</i>	Luidi Pirandelo	-	Zoran Ratković	17.4.1979.; Narodno pozorište, Mostar	-	-
160	<i>Gavrilo</i>	Ivan Studen	-	Radoslav Radivojević	28.4.1979.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
161	<i>Svadba</i>	Elias Kaneti (Elias Canetti)	-	Ljubomir Draškić	15.5.1979.; Atelje 212	-	Tibor Hegediš (muz. vođ.)
162	<i>Kralj Lir</i>	Vilijam Šekspir	-	Paolo Madeli	16.7.1979.; JDP	-	MT: 15 inc.
163	<i>Božji ljudi</i>	Borisav Stanković	-	Radoslav Radivojević	15.11.1979.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
164	<i>Hajkači</i>	Vladimir Stojišin	-	Zoran Ratković	16.11.1979.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.
165	<i>Vidimo se na čošku</i>	Petar Vasić	-	Zoran Ratković	22.11.1979.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	Dušan Mitrović (korep.)	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

166	<i>Pop Ćira i pop Spira</i>	Stevan Sremac	-	Predrag Dinulović	24.3.1980.; Slobodna pozorišna družina X, Beograd	-	MT: 15 inc.
167	<i>Ja, vehab koluhija</i>	Derviš Sušić	-	Miodrag Mitrović	1.4.1980.; Narodno pozorište, Tuzla	-	-
168	<i>Gospođa ministarka</i>	Branislav Nušić	-	Ljubomir Draškić	15.4.1980.; Hrvatsko narodno kazalište, Zagreb	Zoran Juranić (koreo.)	-
169	<i>Brisani put</i>	Milica Novković	-	Nikola Vavić	25.4.1980.; Narodno pozorište, Leskovac;	-	U Teatroslovu datum premijere: 15.4.1980.
170	<i>Nečista krv</i>	Borisav Stanković	-	Gradimir Mirković	29.4.1980.; Narodno pozorište, Niš	Branko Marković (koreo.)	-
171	<i>U logoru</i>	Miroslav Krleža	-	Želimir Orešković	20.5.1980.; Narodno pozorište, tuzla	-	-
172	<i>Prenočište</i>	Slobodan Stojanović	-	Milenko Maričić	21.10.1980.; BDP	-	-
173	<i>Nečista krv</i>	Borisav Stanković	-	Radoslav Radivojević	13.12.1980.; Pozorište Bora Stanković, Vranje	-	-
174	<i>Ožalošćena porodica</i>	Branislav Nušić	-	Ljubomir Draškić	18.12.1980.; Atelje 212	-	Vladimir Vitas (muz. vod.)
175	<i>Slike žalosnih doživljaja</i>	Deana Leskovar	-	Zoran Ratković	27.12.1980.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.; Ljiljana Danilović (muz. vod.)
176	<i>Ožalošćena porodica</i>	Branislav Nušić	-	Ljubomir Draškić	9.1.1981.; SNP, Novi Sad	-	Saša Kovačević (muz. vod.)

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

177	<i>Nezaboravnik</i>	Đoko Stojičić	-	Petar Govedarović	14.2.1981.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	-
178	<i>Gospoda ministarka</i>	Branislav Nušić	-	Miroslav Belović	6.3.1981.; Kazalište <i>Marin Držić</i> , Dubrovnik	-	-
179	<i>Nekršten dan</i>	Jordan Radičkov	-	Krikov Azarjan	14.3.1981.; JDP	-	MT: 15 inc.;
180	<i>Dolnja zemlja</i>	Đorđe Lebović	-	Dejan Mijač	28.3.1981.; SNP, Novi Sad	Branko Marković (koreo.)	MT: 15 inc.;
181	<i>Dan hapšenja vile vukas</i>	Andelko Vuletić	Zoran Ristović	Zoran Ratković	7.4.1981.; Narodno pozorište, Mostar	-	-
182	<i>Talac</i>	Brendan Bien	-	Mihalj Virag	10.4.1981.; SNP, Novi Sad	-	-
183	<i>Pokondirena tikva</i>	Jovan Sterija Popović	-	Đura Udicki	12.4.1981.; Narodno pozorište <i>Sterija</i> , Vršac	-	MT: 15 inc.;
184	<i>Ana voli Milovana</i>	Vladimir Andrić	-	Zoran Ratković	9.6.1981.; Pozorište <i>Boško Buha</i>	Petar Slaj (koreo.)	-
185	<i>Svemirski zmaj</i>	Dušan Kovačević	-	Srboljub Stanković	9.11.1981.; Malo pozorište, Beograd	Antun Marinčić (koreo.)	MT: 7,5 inc.
186	<i>Majka</i>	Stanislav Vitkijević	-	Mira Trailović	3.12.1981.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.
187	<i>Nesrećna Kafina</i>	Jovan Jovanović-Zmaj	Srboljub Stanković (adap.)	Srboljub Stanković	8.11.1981.; Pozorište lutaka <i>Pinokio</i> , Zemun; 7.12.1981.; Atelje 212	-	U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 6.9.1981 (Poz. lut. <i>Pinokio</i>)
188	<i>Sumnjivo lice</i>	Branislav Nušić	-	Aleksandar Ognjanović	25.12.1981.; BDP	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

189	<i>Beli most</i>	Radoslav Radivojević	-	Radoslav Radivojević	15.1.1982.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
190	<i>Hajd' u park kabare</i>	Matija Bečković, M. Vitezović, V. Kostić	Nikola Petrović	Nikola Petrović	22.1.1982.; SNP, Novi Sad	Ljiljana Dulović (koreo.)	Saša Kovačević (muz. vod.)
191	<i>Biderman i palikuće</i>	Maks Friš (Max Frisch)	-	Ljubomir Draškić	11.2.1982.; SNP, Novi Sad	-	MT: 15 inc.
192	<i>Kosančićev venac 7</i>	Slobodan Selenić	-	Zoran Ratković	2.3.1982.; Atelje 212	-	-
193	<i>Maaaaarš...</i>	Puriša Đorđević	-	Dragoslav Todorović	27.3.1982.; Pozorišna scena Studentskog grada, Beograd	-	-
194	<i>Istočno od Karaburme</i>	Gordan Mihić	-	Zoran Ratković	21.6.1982.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	Dušan Mitrović (muz. vod.); MT: 15 inc.
195	<i>Tašana</i>	Borisav Stanković	-	Radoslav Radivojević	27.6.1982.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
196	<i>Stanoje Glavaš</i>	Đura Jakšić	-	Petar Govedarović	18.9.1982.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	Bata Herman (korep.)	-
197	<i>Gradanska svadba</i>	Bertold Breht (Bertold Brecht)	-	Jovan Pavić	30.9.1982.; Narodno pozorište, Banja Luka	-	-
198	<i>Beli grade</i>	Mira Alečković	Momčilo Baljak	Jovan Ristić	5.10.1982.; Slobodna grupa dramskih umetnika, Beograd	-	-
199	<i>Sabirni centar</i>	Dušan Kovačević	-	Ljubomir Draškić	15.10.1982.; BDP	-	Ljiljana Danilović (muz. vod.); MT: 7,5 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

200	<i>Mat'rijalisti</i>	Predrag Čudić	-	Ljubomir Draškić	19.11.1982.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.
201	<i>Ravangrad 1900</i>	Veljko Petrović	Đorđe Lebović	Dejan Mijač	27.11.1982.; Narodno pozorište, Sombor	Branko Marković (koreo.)	MT: 7,5 inc.
202	<i>Ravangrad 1900</i>	Veljko Petrović	Đorđe Lebović	Dejan Mijač	18.12.1982.; SNP, Novi Sad	Branko Marković (koreo.)	Miroslav Nastasijević (stih.); MT: 7,5 inc.
203	<i>Beli davo</i>	Milenko Misailović	-	Bora Grigorović	12.1.1983.; Narodno pozorište, Užice	-	MT: 7,5 inc.
204	<i>Proboj</i>	Vidosav Petrović	-	Ljuba Milošević	12.2.1983.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 7,5 inc.
205	<i>Balkanski špijun</i>	Dušan Kovačević	-	Dušan Rodić	17.2.1983.; Narodno pozorište <i>Sterija, Vršac</i>	-	-
206	<i>Galeb</i>	Anton Čehov	-	Nikola Petrović	25.2.1983.; Narodno pozorište, Sombor	-	MT: 7,5 inc.
207	<i>Pokojnik</i>	Branislav Nušić	-	Ljubomir Draškić	9.4.1983.; JDP	-	MT: 7,5 inc.
208	<i>Propast carstva srpskog</i>	Miladin Ševarlić	-	Milenko Maričić	11.5.1983.; Atelje 212	Ljiljana Danilović (korep.); Ljiljana Dulović (koreo.)	MT: 7,5 inc.; SP: PGP RTV, Beograd
209	<i>Čemer</i>	Radoslav Radivojević	-	Radoslav Radivojević	23.5.1983.; Pozorište <i>Bora Stanković,</i> Vranje	-	-
210	<i>Pozabavi se Amelijom</i>	Žorž Fejdo (Georges Feydeau)	-	Ljubomir Draškić	9.9.1983.; Narodno pozorište, Sombor	Ljiljana Dulović (koreo.)	Šandor Jung (muz.vod.)
211	<i>Kabare M</i>	Matija Bečković	-	Dragoslav Todorović	20.9.1983.; Dramska grupa M, Beograd	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

212	<i>Šuma</i>	A.N.Ostrovski	-	M. Radisavljević	13.10.1983.; Narodno pozorište, Niš	-	-
213	<i>Rodoljupci</i>	Jovan Sterija Popović	-	Radoslav Dorić	21.10.1983.; Pozorište na Terazijama, Beograd	-	-
214	<i>San zimske noći</i>	Miodrag Ilić	-	Gradimir Mirković	25.11.1983.; Narodno kazalište <i>Ivan Zajc</i> , Rijeka	-	-
215	<i>Kolubarska bitka</i>	Dobrica Ćosić	Borislav Mihajlović Mihiz (dram.)	Ljuba Milošević	30.12.1983.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 15 inc.; LP: Produkcija gramofonskih ploča RTV, Beograd
216	<i>Tragedija koja traje</i>	-	-	Nenad Ilić	1984.; Atelje 212	-	Nije igrana
217	<i>Mišolovka</i>	Agata Kristi (Agatha Christie)	-	Nenad Urošević	1.3.1984.; Narodno kazalište <i>Ivan Zajc</i> , Rijeka	-	-
218	<i>Čovek je čovek</i>	Bertold Breht	-	Milenko Maričić	6.3.1984.; SNP, Novi Sad	Saša Kovačević (korep.); Jelena Andrejev (koreo.)	-
219	<i>Samoubica</i>	Nikolaj Erdman	-	Dejan Mijač	10.3.1984.; BDP	-	Ljiljana Danilović (muz.vod.)
220	<i>Marija se bori s anđelima</i>	Pavel Kohout (Pavel Kohout)	-	Ljubomir Draškić	11.3.1984.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.
221	<i>Sumnjivo lice</i>	Branislav Nušić	-	Radoslav Radivojević	17.4.1984.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
222	<i>Tvrđava</i>	Meša Selimović	Gradimir Mirković	Zoran Ratković	21.4.1984.; Narodno pozorište, Banja Luka	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

223	<i>Leons i Lena</i>	Georg Bihner	-	Ljubomir Draškić	25.5.1984.; Novosadsko pozorište – Újvidéki Szinház	-	-
224	<i>Ana</i>	Rudi Šeligo	-	Dejan Mijač	5.6.1984.; Atelje 212	Ljiljana Danilović (korep.)	-
225	<i>Samoubica</i>	Nikolaj Erdman (Николай Робертович Эрдман)	-	Petar Govedarović	22.9.1984.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	-
226	<i>Moj tata, socijalistički kulak</i>	Tone Partljić	-	Ljuba Milošević	6.10.1984.; Narodno pozorište <i>Sterija</i> , Vršac	-	-
227	<i>Mrešćenje šarana</i>	Aleksandar Popović	-	Dejan Mijač	8.10.1984.; Zvezdara teatar, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
228	<i>Vrteška</i>	Artur Šnicler	-	Dejan Mijač	26.10.1984.; Pozorište na Terazijama, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
229	<i>Život i priključenje Ivana Čonkina</i>	Vladimir Vojnović (Vladimir Nikolayevich Voinovich)	-	Zoran Ratković	18.11.1984.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.
230	<i>Fernando i Jarika</i>	Joakim Vujić	-	Petar Govedarović	15.2.1985.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	Ljiljana Danilović (korep.); Ljiljana Dulović (koreo.)	MT: 7,5 inc.
231	<i>Don Kihot od Manče</i>	Migel de Servantes (Miguel de Cervantes)	Laslo Durko (Laszlo Durko)	Ištvan Malgot	8.3.1985.; Narodno pozorište, Sombor	-	-
232	<i>Ženidba</i>	Nikolaj Gogolj (Никола́й Васи́льевич Го́голь)	-	Dejan Mijač	27.3.1985.; BDP	-	MT: 7,5 inc.
233	<i>Na kraju puta</i>	Marjan Matković	-	Zoran Ratković	29.4.1985.; Narodno pozorište, Banja Luka	-	-

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

234	<i>Tamo daleko</i>	Vidosav Stevanović	-	Radioje- Lola Đukić	13.5.1985.; Festival monodrama, Zemun	-	MT: 7,5 inc.
235	<i>Poltron</i>	Siniša Pavić	-	Aleksandar Đorđević	23.5.1985.; BDP	-	MT: 15 inc.; u monografiji BDP-a datum premijere 23.5.1986. (Pašić 2007: 281)
236	<i>Prosjačka opera</i>	Vaclav Havel (Václav Havel)	-	Ljubomir Draškić	2.10.1985.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.
237	<i>Kosančićev venac 7</i>	Slobodan Selenić	-	Zoran Ratković	5.10.1985.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	-
238	<i>Mreščenje šarana</i>	Aleksandar Popović	-	Đura Udicki	12.10.1985.; Narodno pozorište <i>Sterija</i> , Vršac	-	-
239	<i>Madam San Žen</i>	Viktorijen Sardu	-	Ljubomir Draškić	22.11.1985.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 7,5 inc.
240	<i>Largo Desolato</i>	Vaclav Havel	-	Dejan Mijač	27.12.1985.; BDP	-	MT: 7,5 inc.
241	<i>Uloga moje porodice u svetskoj revoluciji</i>	Bora Ćosić	-	Vladimir Lazić	15.1.1986.; Narodno pozorište, Leskovac	-	MT: 15 inc.
242	<i>Čaplja</i>	Vasilije Pavlović Aksjonov (Васи́лий Па́влович Аксёнов)	-	Dejan Mijač	6.2.1986.; Atelje 212	Lidija Pilipenko (koreo.); Ljiljana Danilović (korep.)	MT: 15 inc.
243	<i>Škola za klovnove</i>	Fridrih Karl Vehter (F.K.Waechter)	-	Ljubomir Draškić	20.2.1986.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	-
244	<i>Konak</i>	Miloš Crnjanski	-	Mira Trailović	18.3.1986.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

245	<i>Limunacija</i>	Dušan Kovačević	-	Nenad Urošević	10.4.1986.; Narodno pozorište, Priština	-	<i>Teatroslov</i> datum premijere: 5.6.1986.
246	<i>Vuk</i>	Ivan Studen	-	Gradimir Mirković	21.4.1986.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 15 inc.; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 21.4.1987.
247	<i>Pred ogledalom</i>	Ivana Dimić	-	Zoran Ratković	15.4.1986.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 15.5.1986.
248	<i>Sveti Georgije ubiva aždahu</i>	Dušan Kovačević	-	Ljubomir Draškić	7.9.1986.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.
249	<i>Slika uz veliki zid</i>	Vidosav Petrović	-	Gradimir Mirković	20.10.1986.; Narodno pozorište, Niš	Petar Slaj (koreo.)	MT: 7,5 inc.; U <i>Teatroslovu</i> datum premijere: 28.10.1986.
250	<i>Igrajmo Molijera</i>	-	Ljubomir Draškić (adap.)	Ljubomir Draškić	11.12.1986.; Novosadsko pozorište – Újvidéki Színház	Ljiljana Dulović (koreo.)	MT: 7,5 inc.
251	<i>Ožalošćena porodica</i>	Branislav Nušić	-	Milenko Maričić	19.12.1986.; BDP	-	MT: 15 inc.
252	<i>Demoni</i>	Laš Nuren (Lars Norén)	-	Mira Trailović	7.2.1987.; Atelje 212	-	-
253	<i>Pod Prešernovom bistom</i>	Aljenka Goljevšček	-	Milenko Maričić	9.4.1987.; Atelje 212	-	-
254	<i>Molerijana</i>	Mihail Bulgakov	-	Ljubomir Draškić	5.5.1987.; Narodno pozorište, Sombor	-	MT: 7,5 inc.
255	<i>Konrad (dete iz konzerve)</i>	Kristina Nestlinger	-	Zoran Ratković	7.5.1987.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	MT: 15 inc.
256	<i>Kosovska hronika</i>	Rajko Đurđević	Žarko Komanin	Cisana Murudsize	22.5.1987.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

257	<i>Mreščenje šarana</i>	Aleksandar Popović	-	Dragan Jakovljević	25.5.1987.; Narodno pozorište, Leskovac	-	<i>Teatroslov</i> datum premijere: 14.5.1987.
258	<i>Bukefal</i>	Boško Puletić	-	Branivoj Đorđević	17.11.1987.; Narodno pozorište, Niš	-	MT: 7,5 inc.
259	<i>Tebanska kuga</i>	Velimir Lukić	-	Ljubomir Draškić	18.12.1987.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.
260	<i>Ruženje naroda u dva dela</i>	Slobodan Selenić	-	Dejan Mijač	25.12.1987.; JDP	-	MT: 7,5 inc.
261	<i>Kraljević Marko</i>	Borislav Mihajlović Mihiz	-	Radoslav Radivojević	30.1.1987.; Pozorište <i>Bora Stanković</i> , Vranje	-	-
262	<i>Apis</i>	Miodrag Ilić	-	Dejan Mijač	6.3.1988.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
263	<i>Zeleni ptić</i>	Karlo Goci	-	Ljubomir Draškić	17.3.1988.; Pozorište <i>Boško Buha</i> , Beograd	-	MT: 15 inc.
264	<i>Sabirni centar</i>	Dušan Kovačević	-	Joško Juvančić	19.3.1988.; Hrvatsko narodno kazalište, Osijek	-	-
265	<i>Pokojnik</i>	Branislav Nušić	-	Pavle Minčić	22.11.1988.; Narodno pozorište, Beograd	-	MT: 15 inc.
266	<i>Zaigrājmo z lutkami</i>	Zlatko Krilić	-	Ljubomir Draškić	9.12.1988.; Lutkovno gledališče, Ljubljana	-	MT: 15 inc.
267	<i>Knez Lazar</i>	-	-	Gradimir Mirković	1989.; Narodno pozorište, Beograd	-	Nije igrana
268	<i>Ne šetaј se gola</i>	Žorž Fejdo	-	Zoran Ratković	16.1.1989.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

269	<i>Valjevska bolnica</i>	Dobrica Ćosić	Borislav Mihajlović Mihiz (dram.)	Dejan Mijač	14.2.1989.; JDP	-	MT: 15 inc.; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 31.1.1989.; Волк наводи исти датум (Волк 1997: 483)
270	<i>Sabirni centar</i>	Dušan Kovačević	-	Ljubomir Draškić	8.3.1989.; BDP	-	Ljiljana Danilović (muz.vod.)
271	<i>Gospodin doktor</i>	Ferenc Molnar	-	Ljubomir Draškić	29.6.1989.; Novosadsko pozorište – Újvidéki Színház	-	MT: 7,5 inc.
272	<i>Poruke živima</i>	Mira Alečković	Momčilo Baljak	Zoran Ratković	7.10.1989.; Atelje 212; Spomen park, Jajinci	-	MT: 7,5 inc.
273	<i>Predstava Hamleta u selu Mrđuša Donja</i>	Ivo Brešan	-	Petar Govedarović	15.12.1989.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	MT: 7,5 inc.; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 23.12.1989.
274	<i>Smrt Stefana Dečanskog</i>	-	-	Cisana Murudsize	1990.; Narodno pozorište, Beograd	-	Nije igrana
275	<i>Noćna frajla</i>	Aleksandar Popović	-	Nenad Ilić	16.6.1990.; Narodno pozorište, Beograd	-	Ljiljana Danilović (muz.vod.); <i>Teatroslov</i> datum premijere: 20.6.1990.
276	<i>Florentinski šešir</i>	Ežen Labiš	-	Ljubomir Draškić	28.9.1990.; Narodno pozorište, Sombor	Snežana Todorović (koreo.)	Šandor Jung (muz.vod.)
277	<i>Mrtve duše</i>	Nikolaj Gogolj	-	Dejan Mijač	15.10.1990.; Narodno pozorište, Sarajevo	-	MT: 7,5 inc.
278	<i>Sumnjivo lice</i>	Branislav Nušić	-	Nikola Simić	6.12.1990.; JDP	-	MT: 15 inc.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

279	<i>Žene u narodnoj skupštini</i>	Aristofan	Branko Pleša (adap.)	Zoran Ratković	2.2.1991.; SNP, Novi Sad	Saša Kovačević (korep.)	MT: 7,5 inc.
280	<i>Narodni poslanik</i>	Branislav Nušić	-	Dejan Mijač	15.3.1991.; JDP	-	MT: 7,5 inc.; Датум премијере у Панчеву 7.3.1991. (Волк 1997: 488)
281	<i>Vlast</i>	Branislav Nušić	-	Petar Zec	21.6.1991.; Zemunski teatar Gardoš	-	DAT: I/1
282	<i>Povratak kraljice Marije Karadorđević</i>	Dragana Bošković	-	Aleksandar Đorđević	30.7.1991.; Zemunski teatar Gardoš	-	DAT: I/3
283	<i>Vlast</i>	Branislav Nušić	-	Petar Zec	28.9.1991.; Narodno pozorište, Banja Luka	-	-
284	<i>Život je lep</i>	Rej Kuni	Dragana Bošković (adap.)	Aleksandar Đorđević	1.10.1991.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	-	DAT: I/4
285	<i>Ko se šunja iza zbuња</i>	V. Andrić i V. Kostić	-	Aleksandar Đorđević	10.10.1991.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	Žikica Gajić (korep.); Petar Rajković (koreo.)	DAT: II/1
286	<i>Rado ide Srbini u vojnike</i>	Bora Ćosić	-	Zoran Ratković	20.12.1991.; Narodno pozorište, Sombor	Šandor Jung (korep.)	DAT: II/2
287	<i>Smrt trgovačkog putnika</i>	Artur Miler	-	Aleksandar Đorđević	10.5.1992.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	-	MT: 15 inc.; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 7.3.1992.
288	<i>Ukroćena goropad</i>	Vilijam Šekspir	-	Zoran Ratković	28.5.1992.; Narodno pozorište, Sombor	-	DAT: III/4, IV/1; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 23.4.1992.

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

289	<i>Očevi i oci</i>	Slobodan Selenić	Nenad Prokić	Zoran Ratković	5.6.1992.; Atelje 212	-	MT: 7,5 inc.
290	<i>Svečar</i>	Đordano Bruno (Giordano Bruno)	-	Ljubomir Draškić	4.7.1992.; Atelje 212	-	DAT: I/5
291	<i>Kneginja iz Foli-Beržera</i>	Žorž Fejdo	-	Ljubomir Draškić	1.8.1992.; Atelje 212	Ljiljana Danilović (korep.); Sonja Lapatanov (koreo.)	DAT: II/3
292	<i>Luda noć u hotelu Jugoslavija</i>	Rej Kuni	Dragana Bošković (adap.)	Aleksandar Đorđević	15.9.1992.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	-	DAT: IV/4
293	<i>Talenti i obožavaoci</i>	A.N.Ostrovski	-	Ljubomir Draškić	25.9.1992.; Narodno pozorište, Sombor	-	DAT: IV/5
294	<i>Pokvarenjak</i>	Rej Kuni	Dragana Bošković (adap.)	Aleksandar Đorđević	14.10.1992.; Narodno pozorište, Leskovac	-	DAT: IV/7
295	<i>Boris Godunov</i>	Aleksandar Puškin	-	Zoran Ratković	24.10.1992.; Atelje 212	Ljiljana Danilović (korep.)	MT: 15 inc.
296	<i>Kovači</i>	Miloš Nikolić	-	Petar Govedarović	14.11.1992.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	-	DAT: IV/6
297	<i>Pokvarenjak</i>	Rej Kuni	Marija Soldatović (dram. i stih.)	Petar Govedarović	23.12.1992.; Teatar <i>Joakim Vujić</i> , Kragujevac	Maja Jovanović (korep.)	DAT: IV/7
298	<i>Banović Strahinja</i>	Borislav Mihajlović Mihiz	-	Aleksandar Đorđević	11.2.1993.; Narodno pozorište <i>Ljubiša Jovanović</i> , Šabac	-	-
299	<i>Ko se šunja iza žbunja</i>	V. Andrić i V. Kostić	-	Zoran Ratković	19.3.1993.; Narodno pozorište, Sombor	-	Šandor Jung (muz.vod.); DAT: II/1

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

300	<i>Noć tribada</i>	Pet Ulovenkvist	-	Zoran Ratković	25.3.1993.; Atelje 212	-	MT: 15 inc.
301	<i>Kola mudrosti dvoja ludosti</i>	A.N.Ostrovski	-	Dejan Mijač	3.5.1993.; Atelje 212	-	DAT: V/3
302	<i>Don Žuan</i>	Ž. B. P. Molijer	-	Zoran Ratković	7.5.1993.; Narodno pozorište, Sombor	-	DAT: V/4
303	<i>Florentinski šešir</i>	Ežen Labiš	-	Ljubomir Draškić	11.6.1993.; JDP	Ljiljana Danilović (korep.); Sonja Divac (koreo.)	DAT: VIII/2
304	<i>Hotel Promaja</i>	Žorž Fejdo	-	Ljubomir Draškić	7.10.1993.; Narodno pozorište, Sombor	-	-
305	<i>Garderober</i>	Ronald Harvud (Ronald Harwood)	-	Dejan Mijač	16.1.1994.; JDP	-	DAT: VI/2
306	<i>Škola za žene</i>	Ž. B. P. Molijer	-	Zoran Ratković	9.4.1994.; Atelje 212	-	DAT: VII/2
307	<i>Gordana</i>	Laza Kostić, V. Kostić, Z. Ratković	-	Zoran Ratković	5.5.1994.; Narodno pozorište, Sombor	Vesna Milanović (koreo.)	Šandor Jung (muz.vod.); DAT: IX/1; <i>Teatroslov</i> datum premijere: 5.10.1994.
308	<i>Marija Stjuart</i>	Fridrih Šiler (F. Schiller)	-	Ljubomir Draškić	13.11.1994.; Atelje 212	-	DAT: IX/2
309	<i>Šuma</i>	A.N.Ostrovski	-	Ljubomir Draškić	19.2.1995.; Narodno pozorište, Kruševac	-	DAT: VI/2A
310	<i>Glumačka družina 'Rikoti'</i>	Alfredo Baldući (Alfredo Balducci)	Ivana Dimić (adap.)	Zoran Ratković	5.1.1996.; Narodno pozorište <i>Sterija</i> , Vršac	-	-
311	<i>Jaje</i>	Felisijen Marso (Felicien Marceau)	-	Ljubomir Draškić	26.3.1996.; Kruševačko pozorište, Kruševac	-	Kostić naveden kao autor adaptacije muzike

STUDIJE O MUZIČKOJ UMETNOSTI/STUDIES ON MUSIC

312	<i>Bekstvo</i>	Mihail Bulgakov	-	Ljubomir Draškić	10.11.1997.; Atelje 212	-	-
313	<i>Budalasta vlastelinka</i>	Lope de Vega (Lope de Vega)		Ljubomir Draškić	5.5.1998.; Narodno pozorište, Niš	-	-
314	<i>Lepotica Linejna</i>	Martin Makdona (Martin McDonagh)	-	Zoran Ratković	14.11.1998.; Atelje 212	-	Kostić naveden kao autor izbora muzike
315	<i>Neodoljivi švaler Selimar</i>	Ežen Labiš	-	Ljubomir Draškić	27.5.2000.; Malo pozorište <i>Duško Radović</i> , Beograd	-	-
316	<i>Improvizacije učenih žena</i>	Ž. B. P. Molijer	Ljubomir Draškić (adap.)	Ljubomir Draškić	13.10.2000.; Narodno pozorište, Subotica	-	-
317	<i>Dama iz Maksima</i>	Žorž Fejdo	-	Ljubomir Draškić	29.3.2001.; Šabačko pozorište, Šabac	-	-
318	<i>Ko to tamo peva</i>	Dušan Kovačević; Staša Zurovac (libret.)	-	Staša Zurovac	22.12.2004.; Narodno pozorište, Beograd	Paša Musić (korep.); Staša Zurovac (koreo.)	-
319	<i>Kod lepog izgleda</i>	Eden fon Horvat	-	Dragan Jakovljević	26.4.2005.; Knjaževsko-srpski teatar, Kragujevac	-	-

REFERENCE:

1. Atelje 212, zvanični sajt pozorišta, <https://atelje212.rs/svetozar-cvetkovic/>, pris. 16.5.2023.
2. Cvetković, Svetozar et al. (prir.). 2006. *Atelje 212. Preljudači za pedesete*. Beograd : Atelje 212.
3. Draškić, Ljubomir. 1995. *Mala noćna muzika*. 211–214. u: Kostić, Vojislav Voki. 1995. *Reč, dve o sebi*. Beograd : Atelje 212.
4. Draškić, Ljubomir. 2002. *Anketa Teatrona*. 49–50. u: *Teatron*, časopis za pozorišnu umetnost. 118. Beograd : Muzej pozorišne umetnosti Srbije.
5. Kej, Dina i Džejms Lebreht. 2004. *Zvuk i muzika u pozorištu. Umetnost i tehnika dizajna*. Beograd : Univerzitet umetnosti u Beogradu, Clio.
6. Kord, Susanne. 1994. *Performing Genders: Three Plays on the Power of Women*. *Monatshefte* 86, no. 1: 95–115. <http://www.jstor.org/stable/30153276>.
7. Kontje, Todd. 1992. *Staging the Sublime: Schiller's 'Maria Stuart' as Ironic Tragedy*. *Modern Language Studies* 22, no. 2: 88–101. <https://doi.org/10.2307/3195021>.
8. Kostić, Vojislav Voki. 1995. *Reč, dve o sebi*. Beograd : Atelje 212.
9. Kostić, Vojislav. *Teatroslov*. <https://teatroslov.mpus.org.rs/licnost.php?id=2389>, pris. 20.2.2023.
10. Kostić, Vojislav Voki. 1999. *Filmska, Televizijska, Pozorišna muzika [Music for Film, Television, Theatre]*. Beograd : PGP RTS.
11. Marjanović, Petar. 2001. *Pozorište i drama u Srba u razdoblju od 1868. do 2000. godine*. 61–109. u: *Pozorište ili usud prolaznosti – studije i ogledi iz teatrologije*. Beograd : Fakultet dramskih umetnosti, Institut za pozorište, film, radio i televiziju, Muzej pozorišne umetnosti Srbije. [Марјановић, Петар. 2001. *Позориште и драма у Срба у раздобљу од 1868. до 2000. године*. 61–109. у: *Позориште или усуд пролазности – студије и огледи из театрологије*. Београд : Факултет драмских уметности, Институт за позориште, филм, радио и телевизију, Музеј позоришне уметности Србије]
12. MARIJA STJUART – Atelje 212, Beograd. 1996. RTS Kulturno-umetnički program – Zvanični kanal, snimak predstave, <https://youtu.be/BkugbwbebfY>, pris. 3.3.2023.
13. Milosavljević, Aleksandar. 1.12.1994. *Drama dve kraljice Politika* u: *Teatroslov*, Muzej pozorišne umetnosti Srbije. <https://teatroslov.mpus.org.rs/digitalizacija.php?id=81703>, pris. 12.3.2023. [Милосављевић, Александар. 1.12.1994. *Драма две краљице Политика* у: *Театрослов*, Музеј позоришне уметности Србије. <https://teatroslov.mpus.org.rs/digitalizacija.php?id=81703>, прис. 12.3.2023]
14. Neimarević, Ivana i Ksenija Stevanović (ured.). 2021. *SOKOJ – organizacija muzičkih autora Srbije : 70 godina*. Beograd : SOKOJ.
15. Novaković, Monika. 2019. *Balkan Ekspres miks Zorana Simjanovića - status pesme između arhivske i originalne muzike za film*. *Zbornik radova Akademije umetnosti*. 7: 120–132. Novi Sad : Univerzitet u Novom Sadu, Akademija umetnosti.
16. Novaković, Monika, SOKOJ. 5.4.2022. korespondencija.
17. Novaković, Monika. 2022. „When the Curtain Falls: The Sustainability of Incidental Music”, *Muzikologija/Musicology* 32: 125–142.
18. Odavić, Mirjana et al. 2019. *Pozorište u vremenu svakom*. Program izložbe. Beograd : UDUS [Одавић, Мирјана et al. 2019. *Позориште у времену сваком*. Програм изложбе. Београд : УДУС.]
19. Pašić, Feliks (prir.). 2007. *Beogradsko dramsko pozorište: BDP 60: 1947–2007*. Beograd : Beogradsko dramsko pozorište.

20. Pašić, Feliks (prir.). 2009. *Zvezdara teatar: 1984–2009*. Beograd: Zvezdara teatar [Пашић, Феликс (прир.). 2009. *Звездара театар: 1984–2009*. Београд: Звездара театар.]
21. Pašić, Feliks. 20. 1. 1997. „Ovo je moj orkestar” (intervju s kompozitorom Vojislavom Kostićem). *Ludus* 43: 10–12.
22. Popović, Živko i Ira Prodanov Krajišnik. 2014. *Ulaz slobodan: pozorišna muzika Predraga Vraneševića*. Novi Sad: Akademija umetnosti u Novom Sadu.
23. Stamenković, Vladimir. 1994. Dodir lepote, NIN Ekspres, 18.11.1994. u: Teatroslov, Muzej pozorišne umetnosti Srbije, <https://teatroslov.mpus.org.rs/digitalizacija.php?id=81705> pris.12.3.2023. / Стaменковић, Владимир. 1994. *Додир лепоте, НИН Експрес*, 18.11.1994. у: *Teatroslov*, Музеј позоришне уметности Србије, <https://teatroslov.mpus.org.rs/digitalizacija.php?id=81705>, pris.12.3.2023.
24. Stojilović, Miodrag. 2007. *Vojislav Voki Kostić*. Kragujevac: Teatar Joakim Vujić [Стојиловић, Миодраг. 2007. *Војислав Воки Костић*. Крагујевац : Театар Јоаким Вујић.]
25. Schiller, Friedrich, *Sämtliche Werke*, I–V, eds. Gerhard Fricke and Herbert Göpfert, Munich: Carl Hanser, 1959, V, 793–94. citirano u: Finger, Ellis (1980). *Schiller's Concept of the Sublime and Its Pertinence to 'Don Carlos' and 'Maria Stuart'*. *The Journal of English and Germanic Philology* 79, no. 2: 166–178. <http://www.jstor.org/stable/27708639>.
26. Tv lica: In Memoriam – Vojislav Voki Kostić. 1. deo. RTS TV lica, kao sav normalan svet – Zvanični kanal, https://youtu.be/5_dV8unaH9o, pris. 13.3.2023.
27. Tv lica: In memoriam – Vojislav Voki Kostić. 2. deo. RTS TV lica, kao sav normalan svet – Zvanični kanal, <https://youtu.be/IGUaA8d4RS4>, pris. 13.3.2023.
28. Volk, Petar. 1997. *Iluzije na cvetnom trgu. Jugoslovensko dramsko pozorište u pedeset sezona*. Beograd: Muzej pozorišne umetnosti Srbije. [Волк, Петар. 1997. *Илузије на цветном тргу. Југословенско драмско позориште у педесет сезона*. Београд : Музеј позоришне уметности Србије.]
29. Volk, Petar. 1999. *Marija Stjuart*. 181–182 u: Volk, Petar. 1999. *U vremenu prolaznosti*. Beograd : Muzej pozorišne umetnosti Srbije. [Волк, Петар. 1999. *Маруја Стјуарт*. 181–182 у: Волк, Петар. 1999. *У времену пролазности*. Београд : Музеј позоришне уметности Србије.]
30. Volk, Petar. 2000. *Potruga za novim identitetom*. 275–295 u: *Pozorište i tradicija – studije i eseji*. Beograd : Muzej pozorišne umetnosti Srbije, Zavod za proučavanje kulturnog razvitka. [Волк, Петар. 2000. *Потрага за новим идентитетом*. 275–295 у: *Позориште и традиција – студије и есеји*. Београд : Музеј позоришне уметности Србије, Завод за проучавање културног развитака.]

Incidental Music by Vojislav Voki Kostić in Theater: Preliminary Insights with an Analytical Review of the Music for the play *Maria Stuart*¹³

Abstract: Considering the remarkable dearth of articles and studies on the work and oeuvre of Vojislav Voki Kostić, a significant figure who made valuable contributions to incidental music (particularly in the theater), this paper aims to present Kostić's body of work and analyze the fundamental principles that guided him in composing incidental music for theatrical performances. The preliminary conclusions presented in this paper are based on experiences gained from watching plays through archival videos (*Kosančićev Venac 7, Marija se Bori s Anđelima, Madam San Žen, Garderober, Marija Stjuart, Bekstvo, Kneginja od Foli Beržera, Valjevaska Bolnica, Sabirni Centar, Očevi i Oci, and Ruženje Naroda u Dva Dela*), as well as on available primary and secondary sources (composer's autobiography, interviews, recordings, and others). Thus, this exploration of the composer's music for the theater is seen as a preliminary step in towards more comprehensive research that Kostić's work warrants. Additionally, the paper briefly discusses the challenges associated with researching incidental music in the theater, particularly in the case of approaching Kostić's music due to the scarcity of archival materials and limited contact with potential heirs of his legacy. For the purpose of a concise analytical review of Kostić's music for the play *Maria Stuart*, Schiller's text is briefly presented to facilitate an understanding of the staging of this work and the interpretation of Kostić's music in the context of the aforementioned performance.

Keywords: Vojislav Voki Kostić, incidental music, theater, *Maria Stuart*, Atelje 212

---

¹³ This study is the result of research conducted within the SASA Institute of Musicology, a scientific research organization, funded by the Ministry of Science, Technological Development, and Innovation of the Republic of Serbia (Project No. 200176). The study serves as an extension of my ongoing research, which forms the basis for my doctoral dissertation titled *Incidental Music in Belgrade Theaters at the Transition from the 20th to the 21st Century* at the Faculty of Music, University of Arts in Belgrade. The dissertation is being pursued under the mentorship of Dr. Biljana Leković and co-mentorship of Dr. Sanela Nikolić.